

Groenbeheersysteem Den Haag

Beheerdershandleiding

Groenbeheersysteem Den Haag

Beheerdershandleiding

Colofon

Projectnaam	Groenbeheersysteem GISIB
Opdrachtgever	BAS
Opsteller	C. van Doesburg
Status	Concept
Datum	Januari 2018

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1.	Algemeen	5
1.2.	Functies groen	6
1.3.	Beheersysteem	8
2	Hoofdgroep, bomen	12
2.1.	Indeling bomen	14
2.2.	Groep, bomen in verharding	15
2.3.	Werkpakketten van bomen in verharding	16
2.4.	Groep, bomen in gras / vegetatie	19
2.5.	Werkpakketten van bomen in gras / vegetatie	19
2.6.	Groep, bomen in beplanting	19
2.7.	Werkpakketten van bomen in beplanting	19
3	Hoofdgroep, natuurlijke verhoude beplanting	20
3.1.	Indeling, natuurlijke verhoude beplanting	20
3.2.	Groep, natuurbos	21
3.3.	Werkpakketten van natuurbos	21
3.4.	Groep, parkbos	22
3.5.	Werkpakketten van parkbos	22
3.6.	Groep, houtsingel	23
3.7.	Werkpakketten van houtsingel	23
3.8.	Groep, struweel	24
3.9.	Werkpakketten van struweel	24
3.10.	Groep, duinstruweel	25
3.11.	Werkpakketten van duinstruweel	25
4	Hoofdgroep, culturele verhoude beplanting	26
4.1.	Indeling, culturele verhoude beplanting	26
4.2.	Groep, grove sierheesters	27
4.3.	Werkpakketten van grove sierheesters	27
4.4.	Groep, fijne sierheesters	28
4.5.	Werkpakketten van fijne sierheesters	29
4.6.	Groep, sierhagen	29
4.7.	Werkpakketten van sierhagen	30
4.8.	Groep, sierrozen	30
4.9.	Werkpakket van sierrozen	31
5	Hoofdgroep, culturele kruidachtige vegetatie	32
5.1.	Indeling, culturele kruidachtige vegetatie	32
5.2.	Groep, siervegetatie	33
5.3.	Werkpakketten van siervegetatie	33
5.4.	Groep, grasveld	34
5.5.	Werkpakketten van grasveld	35
	Beheersysteem GISIB	3

5.6.	Groep ruiggrasveld	37
5.7.	Werkpakketten van ruiggrasveld	38
6	Hoofdgroep, natuurlijke kruidachtige vegetatie	39
6.1.	Indeling natuurlijke kruidachtige vegetatie	39
6.2.	Groep, berm	40
6.3.	Werkpakketten van berm	41
6.4.	Groep, weide	42
6.5.	Werkpakketten van weide	43
6.6.	Groep, ruigte	45
6.7.	Werkpakketten van ruigte	45
7	Overige Hoofdgroepen	47
7.1.	Hoofdgroep "Overige bomen"	47
7.2.	Hoofdgroep "Overig groen"	47
8	Andere werkpakketten	48
Bijlage 1:	Samenvatting streefbeelden	49
Bijlage 2:	Samenvatting werkpakketten	53
Bijlage 3:	wijzigingen op definitief rapport na juli 2017	59
Bijlage 4:	voorgestelde wijzigingen juli 2017	60
Bijlage 5:	Onderhoud werkpakketten bomen	61
Bijlage 6:	Onderhoud werkpakketten verhoude beplanting	62
Bijlage 7:	Onderhoud werkpakketten grasachtige vegetaties	63
Bijlage 8:	Beslisboom (automatische) toekenning werkpakketten bomen	64

1 Inleiding

De basis voor beleid, beheer en de uitvoering van aan het Haagse groen ligt vast in “de Agenda Groen” en de onderliggende nota’s voor bomen, ecologische verbindingzones en grote groengebieden.

Beplantingen in de openbare ruimte worden beheerd en onderhouden voor gebruikers van de openbare ruimte. Beplantingen worden in goede staat gehouden zodat de burgers van Den Haag hiervan kunnen genieten. In deze handleiding worden de verdeling van het groen in groene elementen vastgelegd en het onderhoud dat eraan wordt uitgevoerd beschreven.

1.1. Algemeen

Een hulpmiddel bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een beheersysteem. Hierin zijn de gegevens van de geïnventariseerde elementen vastgelegd. Gegevens die in een beheersysteem zijn vastgelegd kunnen worden gebruikt om het beheer optimaliseren. In deze beheerdershandleiding wordt alleen het openbaar groen dat beheerd wordt door de groenbeheerders van de Dienst Publiekszaken (DPZ) in de gemeente Den Haag omschreven.

1.1.1. Doelstelling

Deze handleiding is opgesteld door de Beleidsafdeling Stadsbeheer (BAS) in samenspraak met de groenbeheerders van DPZ. Het doel van deze handleiding is de afspraken die over het technische beheer zijn gemaakt en zoals die zijn opgenomen in het groenbeheersysteem (GISIB) vast te leggen. Beheer is constant in beweging en daarom zal deze “beheerdershandleiding” geregeld worden aangepast aan nieuwe inzichten.

1.1.2. Uitgangspunten

Bij het maken van deze handleiding zijn er verschillende zaken als uitgangspunten genomen. Het GISIB-beheersysteem is er daar één van. Deze heeft een structuur die we als uitgangspunt nemen. Deze structuur heeft gevolgen voor de manier waarop het systeem kan worden gebruikt en stelt beperkingen aan de manier waarop het kan worden gevuld. Daarnaast zijn er nog een aantal algemene randvoorwaarden.

De volgende uitgangspunten zijn de basis voor deze handleiding:

- In het groenbeheersysteem zijn alle groenelementen opgenomen die door de beheerders van DPZ worden beheerd of waarvan de zij of de beleidsmedewerkers van BAS het belangrijk vinden om ze vast te leggen (b.v. particuliere monumentale bomen).
- De basis van het beheersysteem is de systematiek van het “GISIB” programma. De systematiek van indeling van het groen volgt de landelijke indeling van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) waarbij een indeling is gemaakt in “Fysiek voorkomen” en “Fysiek voorkomen plus” naast de indeling die Den Haag vanuit het “Hoofdgroep”, “Groep”, “Werkpakket”, “Beheersniveau” en “Subwerksoortpakket”.
- In GISIB is de mogelijkheid opgenomen om ook het groen van andere gemeentelijke beheerders te registreren. Aan elk element is hiervoor de betreffende beheerder gekoppeld.

- In het beheersysteem is het reguliere onderhoud dat aan de elementen wordt uitgevoerd vastgelegd. In de beheerdershandleiding is het jaarlijkse reguliere onderhoud beschreven en zijn afspraken en definities vastgelegd.
- Het uitgangspunt bij het onderhoud is dat het openbare groen vrij is van zwerfvuil. Het verwijderen van zwerfvuil zit daarom alleen in de pakketten waar gras wordt gemaaid, hier is in één keer schoonmaken voorzien en waar het scheiden van het organische en anorganische materiaal onmogelijk is (afhalen vegetatie en verwijderen vrijkomend schoffelveuil).
- Bij de uitvoering van de onkruidbestrijding wordt er in Den Haag van uit gegaan dat er geen gebruik wordt gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen.
- In de werkpakketten zijn aannames gedaan en zijn onderbouwingen gegeven hoe deze tot stand zijn gekomen. De werkpakketten zijn in overleg met de groenbeheerders tot stand gekomen.

1.1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt een inleiding gegeven en de uitgangspunten vastgelegd, de systematiek van het gebruikte beheersysteem (GISIB) beschreven. In hoofdstuk 4 tot en met 6 wordt de indeling van het openbare groen per hoofdgroep beschreven. In hoofdstuk 7 wordt een beknopt overzicht gegeven van de streefbeelden en werkpakketten.

1.2. Functies groen

De betekenis van het groen in de stad kan worden aangegeven aan de hand van functies. Uitgangspunt is telkens dat het groene element een optimale bijdrage moet leveren aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Omdat de uiterlijke verschijningsvorm van bomen, beplantingen en vegetaties sterk kunnen verschillen lopen de functies ook sterk uiteen.

Esthetische waarde.

De esthetische of decoratieve waarde van bomen, beplantingen en vegetatie, in een stedelijke omgeving, wordt bepaald door het uiterlijk en de juiste situering van het groenelement.

Ruimtelijke functie.

In een stad geeft groen structuur en accenten aan de openbare ruimte. Hoge groene elementen begrenzen en lage groene vlakken geven ruimte. Hierdoor wordt de stedelijke structuur versterkt en wordt het onderscheid tussen wijken en stadsdelen geaccentueerd. Dit verhoogt de waarde en beleving van de bebouwde omgeving.

Recreatieve functie.

De recreatieve functie kan in intensieve recreatie (sport en spel) en extensieve recreatie (rust en ruimte) worden verdeeld. De recreatieve waarde of gebruik van beplantingen en vegetaties worden in grote mate bepaald door de omvang van de beplanting en de manier waarop de vegetatie wordt onderhouden.

De esthetische, ruimtelijke en recreatieve waarden van groene elementen maken het aantrekkelijk om in de stad te wonen en te werken. Ze beïnvloeden het welzijn van de mens in de stad. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de wisselingen gedurende de seizoenen voor de inwoners van een stad indicatoren zijn voor de verschillende seizoenen.

Natuurfunctie.

Openbare groenvoorzieningen geven voedsel en beschutting aan levende organismen zoals insecten en vogels. Dit is vooral bij beplantingen en vegetaties, die ecologisch worden beheerd, van belang. Hierdoor wordt de indruk gewekt dat de natuur in de stad is.

Matiging van het micromilieu.

Het micromilieu, wordt onder andere bepaald door temperatuur, geluid, en wind. De temperatuur en wind worden door volwassen bomen en beplantingen gematigd. Bij warm weer is het onder de boomkronen koeler en s' nachts is het warmer, harde wind wordt door bomenrijen en beplantingen gebroken. Door het visueel afschermen van de geluidsbron, met groen hebben mensen de indruk dat het geluid minder wordt.

Verbetering van de luchtkwaliteit.

Groen zuivert de lucht en maakt deze door de verdamping via bladeren vochtiger en daardoor aangener. Daarbij produceert groen zuurstof. De verbetering, van de luchtkwaliteit door groen in de stad is echter betrekkelijk gering van omvang.

Bij de aanleg van een openbare groenvoorziening wordt een bepaalde kwaliteit nagestreefd. De esthetische, ruimtelijke en recreatieve waarden kunnen door onderhoud en beheer worden beïnvloed. De overige functies zijn bij elk groenelement aanwezig, ongeacht het onderhoud dat eraan wordt uitgevoerd.

De kwaliteit van groenobjecten moet worden vertaald naar de in het beheersysteem verdeelde groepen en werkpakketten. Dit gebeurt aan de hand van streefbeelden. De beschrijving van de gewenste ruimtelijke, esthetische en recreatieve kwaliteit van een groenelement wordt het streefbeeld genoemd.

In het beheersysteem worden de verschillende streefbeelden aan de hand van hoofdgroepen, groepen en werkpakketten ingedeeld. Bij bomen zijn de gewenste streefbeelden per werkpakket verschillend, bij de overige hoofdgroepen zijn de streefbeelden per groep verschillend.

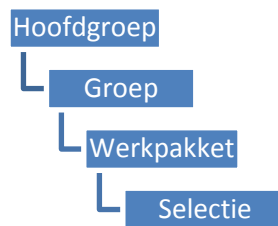
1.3. Beheersysteem

De werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de openbare ruimte in goede staat te houden zijn aan dezelfde elementen steeds gelijk. Omdat de in de openbare ruimte aangebrachte elementen op detailniveau kunnen verschillen is het noodzakelijk groepen te maken. Bij het verdelen van het groen is er in Den Haag voor gekozen groepen samen te stellen van elementen waar hetzelfde onderhoud aan wordt uitgevoerd.

1.3.1. Inleiding

In de gemeente Den Haag wordt het openbare groen beheerd met behulp van het GISIB beheersysteem. Het gemeentelijke beheersysteem is gekoppeld aan de landelijke kaart (BGT) die volgens een standaard indeling werkt. De BGT heeft groene onderdelen van de openbare ruimte ingedeeld in “Fysiek voorkomen” en “Fysiek voorkomen plus”. Daarnaast heeft de gemeente Den Haag het groen verdeeld in “hoofdgroepen”, “groepen” en “werkpakketten”.

Aan werkpakketten worden subwerkpakketten toegekend, waarmee kosten per werkpakket worden berekend. Bij het toekennen van de onderhoudspakketten worden de frequenties en percentages van het te bewerken areaal bepaald. Daarbij worden werkhandelingen aan objecten of alleen aan bepaalde selecties toegekend.

Structuur van het groen in GISIB

1.3.2. Indeling groen in GISIB

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

Vanaf 2016 is Den Haag aangesloten bij de landelijke gedetailleerde grootschalige digitale kaart of de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) waarop alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen en ook groen op een eenduidige manier zijn vastgelegd. In GISIB is de koppeling met de BGT gemaakt als “Fysiek voorkomen” en “Fysiek voorkomen plus”.

Kaartlagen

Het beheersysteem van de gemeente moet zo zijn ingericht dat er eenvoudig informatie met de BGT kan worden uitgewisseld. Daarom is in GISIB het groen verdeeld in verschillende kaartlagen met BGT gerelateerde benamingen:

- **Begroeid terreindeel IMGeo**, groenvlakken;
- **Ondersteunend waterdeel IMGeo**, groenvlakken die bij hoog water onder water komen te staan (b.v. taluds van slootkanten);
- **Ondersteunend wegdeel IMGeo**, groenvlakken op wegdeel;
- **Onbegroeid terreindeel IMGeo**, b.v. hobbytuintjes;
- **Vegetatieobject IMGeo**, bomen en hagen.

Daarnaast heeft de gemeente Den Haag voor beheers-doeleinden nog een aantal kaartlagen toegevoegd:

- **Groen randen**;
- **Groenvak**, groot groengebied of W&B groen;
- **Zuiderpark landenvakken**;
- **Solitaire heesters**, in het Zuiderpark;
- **Natuurvriendelijke oevers**;
- **Enzovoorts**.

Kaartlagen, werkpakketten

In het beheersysteem zijn de groenelementen verdeeld in hoofdgroepen, groepen en werkpakketten. werkpakketten zijn die beheereenheden (beplantingssoort) waar dezelfde werkzaamheden aan worden uitgevoerd. Op de kaartlagen staan de werkpakketten, groepen en hoofdgroepen.

Groene elementen in GISIB
 Werkpakketten - kaartlagen

Hoofdgroep	Groep/werkpakketten	Begroeid terreindeel IMGeo	Ondersteunend waterdeel IMGeo	Ondersteunend wegdeel IMGeo	Onbegroeid terreindeel IMGeo	Vegetatieobject IMGeo	Groen randen
Bomen	Alle					X	
Natuurlijke verhoude beplanting	Natuurbos opp. (m2)	X	X				
	Natuurbos harde rand (m1)						X
	Parkbos opp. (m2)	X	X				
	Parkbos harde /water rand (m1)						X
	Houtsingel opp. (m2)	X	X				
	Houtsingel rand (m2)						X
	Struweel opp. (m2)	X	X				
Cultuurlijke verhoude beplanting	Struweel harde/water rand (m1)						X
	Grove sierheesters opp. (m2)	X	X				
	Grove sierheesters harde/water rand (m1)						X
	Fijne sierheesters opp. (m2)	X	X				
	Fijne sierheesters harde/water rand (m1)						X
	Sierhagen kinopp. (*m2)	X	X			X	
	Sierhagen harde/zachte rand (m1)						X
Cultuurlijke kruidachtige vegetatie	Sierrozen opp. (m2)	X	X				
	Siervegetatie (m2)	X	X				
	Grasveld opp. (m2)	X					
	Grasveld harde/zachte/water rand (m1)						X
	Ruiggrasveld opp. (m2)	X	X				
Natuurlijke kruidachtige vegetatie	Ruiggrasveld harde rand (m1)						X
	Berm (2x) opp. (m2)	X	X				
	Berm (2x) harde/water rand (m1)						X
	Weide (1x) opp. (m2)	X	X				
	Weide (1x) harde/water rand (m1)						X
Overig	Ruigte (<1x) opp. (m2)	X	X				
	Open vakken/braakliggend terrein	X					
	Hobbytuinjes/privé tuinjes	X					

* Sierhagen knipopp. (*m2) dit is de berekende oppervlakte die geknipt wordt.

Structuur GISIB-Beheersysteem

1.3.3. Hoofdgroepen

Een hoofdgroep is, in het systeem, het hoogste niveau om het openbare groen in te delen. De verdeling van de hoofdgroepen is gebaseerd op de fysieke vorm van een object. De objecten in het groen worden verdeeld in punten (bomen) en vlakken (vegetatie en beplanting).

1.3.4. Groepen

De hoofdgroepen worden verdeeld in groepen. Groepen zijn eenheden groen die ruwweg hetzelfde onderhoud nodig hebben. Voor bomen is de basis van deze indeling de omgevingsfactoren die invloed hebben op het onderhoud. Voor vegetatie en beplanting is de vorm of streefbeeld van het groen de basis voor de indeling.

1.3.5. Werkpakketten

Werkpakketten zijn eenheden groen die op dezelfde manier worden onderhouden. Een werkpakket is de kleinste eenheid groen waarbij het onderhoudspakket gelijk is. Er zijn in GISIB verschillende werkpakketten opgenomen: bomen; groenvlakken en groenranden.

1.3.6. Randen

De grens tussen twee soorten groenvakken of tussen een groenvak en een verhard oppervlak wordt gevormd door een rand. De randen kunnen in twee soorten worden verdeeld, harde- en zachte randen. Harde randen liggen tussen een groenvak en een verhard oppervlak. Zachte randen liggen tussen twee soorten beplanting of vegetatie, bijvoorbeeld tussen een vak grove heesters en een grasveld.

1.3.7. Selectie

In het systeem bestaat de mogelijkheid om van een werkpakket een selectie te maken op leeftijd of hoeveelheid. Bij de hoeveelheid wordt het aantal (stuks) of de grootte (oppervlakte vak) bedoeld. Met de leeftijd wordt bedoeld, de tijd die verstreken is tussen het jaar van aanplant en het jaar dat het werk wordt uitgevoerd.

1.3.8. Budgetverdeling

Ieder werkpakket heeft een aantal sub-werkpakketten die zijn opgebouwd uit werkzaamheden, frequenties, bewerkingspercentages en eenheidsprijzen. De normen voor de werkzaamheden zijn afkomstig van het IMAG normenboek, gehanteerde eenheidsprijzen kunnen jaarlijks worden geïndexeerd. Voor alle werkpakketten (groenvak, rand en boom) wordt zo berekend wat de onderhoudskosten per jaar zijn. De toelichting en opbouw van de sub-werkpakketten staan in het rapport "handleiding kengetallen".

2 Hoofdgroep, bomen

De hoofdgroep bomen bestaat uit individueel aangeplante bomen die niet in bosverband staan. Bij het planten van een boom wordt een bepaalde kwaliteit en functie nagestreefd. De beschrijving van de gewenste ruimtelijke en esthetische functies wordt een streefbeeld genoemd.

Streefbeeld.

Het algemene streefbeeld van een boom is dat hij vitaal en optimaal van vorm is.

De optimale vorm van een boom is een voldoende rechte takloze stam met een voor de soort goed ontwikkelde kroon, stam en kroon die vrij van schade zijn.

De eerste 15 jaar na aanplant heeft de boom een overgangsbeeld. Tijdens deze periode wordt de jonge boom gevormd naar het door de beheerder gewenste streefbeeld van de volwassen boom.

Leeftijdsklassen bomen

In de praktijk worden er twee verschillende leeftijdsklassen gehanteerd. De eerste indeling wordt gebruikt voor de Boomveiligheidscontrole (BVC). Hierbij wordt de boomgrootteklasse van de boom in de leeftijdsklasse meegewogen:

- Indeling leeftijdsklassen naar boomgrootteklassen:

- 1e grootte: 0-15, jong; 16-30, halfwas; >30 volwassen
- 2e grootte: 0-15, jong; 16-25, halfwas; >25 volwassen;
- 3e grootte: 0-10, jong; 11-20, halfwas; >20 volwassen;

Naast de indeling van leeftijdsklassen naar boomgrootteklassen wordt er voor de kostencalculaties van de werkpakketten in het beheersysteem gebruik gemaakt van een indeling waarbij enkel de leeftijd van de boom de klassen bepaald.

- Indeling naar leeftijd:

- 0-15, jong;
- 16-30, halfwas;
- >30, volwassen.

Onderhoudspakket.

De kroon van een boom, die niet wordt onderhouden, ontwikkelt zich dusdanig dat deze de grond raakt. In de stad is dit meestal niet wenselijk omdat mensen en auto's onder de kronen door moeten kunnen. De kronen worden daarom omhoog gebracht waardoor een takloze stam ontstaat.

Het ontwikkelen van een voldoende takloze stam en van een optimale kroonvorm wordt bereikt door begeleidingssnoei uit te voeren. Dit gebeurt bij bomen jonger dan 15 jaar. Door de boom in deze fase vaker te snoeien zijn er kleine ingrepen nodig. Als er bij volwassen bomen nog vorm aan de kroon moet worden gegeven zijn hiervoor grote ingrepen nodig die schadelijk zijn voor de boom. Het snoeien van volwassen bomen moet tot een minimum worden beperkt.

Het onderhoud dat aan bomen moet worden uitgevoerd is te verdelen in werk aan alle bomen, werk aan bomen in verschillende leeftijdscategorieën en werk aan specifieke

soorten bomen. Naast het onderhoud dat aan alle bomen wordt uitgevoerd zijn er nog werkpakket-specifieke handelingen die de kosten aan bomen bepalen. Hiermee worden de extra snoeibeurten in de kroon bedoeld bij opgekroonde of naast gevels staande bomen of kosten voor extra veiligheidsvoorzieningen voor bomen naast trambanen.

De leeftijd van bomen wordt in het beheersysteem bepaald vanaf het moment dat de boom wordt geplant. Een boom die met een stamontrek van 18/20 wordt geplante heeft een leeftijd 0. Als een grotere (zwaardere) maat boom wordt geplant of een boom wordt verplant, dan wordt de leeftijd “teruggerekend” naar het jaar waarop de boom nog 18/20 was.

Algemeen onderhoud aan alle bomen:

- Alle bomen worden jaarlijks gecontroleerd. Bij jonge bomen worden de boompalen en banden gecontroleerd. Bij halfwas en volwassen bomen wordt de BVC uitgevoerd. Deze controle wordt door GbdH i.o.v. BAS uitgevoerd. Het benodigde budget hiervoor wordt centraal gereserveerd in de budgetverdeling. Daarom is de controle van halfwas en volwassen bomen niet in het onderhoudspakket van bomen opgenomen.
- Aan alle bomen moet een eenvoudige verzorging worden uitgevoerd. Deze verzorging gebeurt elk jaar bij een aangenomen percentage van 10 %.

Onderhoud dat afhankelijk is van de leeftijd van de boom:

- De eerste 15 jaar na aanplant (jonge boom);
- De tijd tussen 15 jaar en 30 jaar na aanplant (halfwas boom);
- Langer dan 30 jaar na aanplant (volwassen boom).

Eerste 15 jaar na aanplant:

- De eerste 15 jaar na aanplant moet aan de boom begeleidingssnoei worden toegepast. Dit gebeurt elk jaar bij 50 % van de bomen. Dit kan met een stokzaag vanaf de grond worden uitgevoerd.
- Schades, aan boompalen en banden moeten worden hersteld. Er wordt aangenomen dat er per jaar 20 % van de boompalen en banden moeten worden vervangen.
- Bij bomen van vijftien jaar oud moeten de boompalen en banden worden verwijderd.
- Elk jaar gaat er een aangenomen percentage bomen dood. Deze moeten worden verwijderd. Bij bomen jonger dan 30 jaar, 1 % en bij bomen ouder dan 30 jaar 3 %. Het verwijderen van de bovengrondse delen van de bomen zit in de werkpakketten. Het verwijderen van ondergrondse delen, grondverbetering en inboeten van bomen is niet opgenomen in de werkpakketten. Deze reguliere herplant wordt centraal door BAS begeleid en het benodigd budget hiervoor wordt centraal gereserveerd in de budgetverdeling.

Bij begeleidingssnoei zijn twee begrippen belangrijk. De tijdelijke kroon en de blijvende kroon. De tijdelijke kroon bestaat uit alle takken die hun aanzet hebben op dat deel van de stam dat bij de volwassen boom takvrij moet zijn. Deze takken worden in de loop van de tijd verwijderd. Pas als de hoogte van de boom de grens tussen tijdelijke en blijvende kroon overstijgt, begint zich boven die grens de blijvende kroon te ontwikkelen. De blijvende kroon bestaat uit alle takken die hun aanzet hebben boven dat deel van de stam, dat bij een volwassen boom takvrij moet zijn. Deze takken mogen volledig uitgroeien. Zodra de gewenste takvrije stamlengte is bereikt, heeft een boom alleen nog een blijvende kroon. De begeleidingssnoei stopt dan. Aangenomen wordt dat een boom 15 jaar na aanplant het gewenste streefbeeld heeft bereikt.

Onderhoud aan specifieke soorten bomen:

- Bij Acacia's, Iepen, Linden, Peren, Vleugelnooten en Populieren moet afhankelijk van de leeftijd van de boom stamschot en wortelopschot worden verwijderd. De soorten waar stamschot voorkomt beslaan circa 45 % van het totale bomenbestand. Bij jonge bomen (< 15 jr.) wordt er 1 keer per jaar stamschot verwijderd en bij oude bomen (> 15 jr.) wordt 2 keer per jaar stamschot verwijderd.

2.1. Indeling bomen

In het beheersysteem worden de verschillende streefbeelden aan de hand van werkpakketten ingedeeld. Per werkpakket is de kwaliteit van de gewenste ruimtelijke en esthetische kwaliteiten verschillend.

De indeling van de groepen bomen is gebaseerd op de ondergrond waar de boom in staat (grasveld/vegetatie, verharding en beplanting). De verdeling van de groepen in werkpakketten is gebaseerd op de vorm waarin de kroon van volwassen bomen wordt gesnoeid.

Naast de bomen met werkpakketten zijn er twee bijzondere groepen met bomen. Dit zijn de bomen in bos en bomen in de houtsingels. Hier zijn geen werkpakketten (kosten) aan gekoppeld.

Bomen in houtsingels hebben geen werkpakket. In het groenwerkpakket houtsingel opp. zijn kosten opgenomen voor algemeen boomonderhoud aan de bomen die in de houtsingel staan. In houtsingels worden bomen individueel geregistreerd als zij aan boompalen vast staan (bewust als boomvormer geplant) of als de stamdoorsnede groter is dan 25 cm.

Bomen in bos worden alleen geïnventariseerd als ze van invloed zijn op de veiligheid van de paden in de omgeving. Daarvoor worden ze jaarlijks gecontroleerd moeten worden in het kader van het boomveiligheidsbeleid. Het onderhoud van bomen in bos is opgenomen in het werkpakket (natuurbos of parkbos).

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
bomen	bomen in verharding	losse kroon (N11)
		opgekroond (N12)
		snoeivorm (N13)
		trambaansnoei (N14)
		gevelsnoei (N16)
		monumentaal snoei (N15)
	bomen in gras/vegetatie	losse kroon (N21)
		opgekroond (N22)
		snoeivorm (N23)
		trambaansnoei (N24)
		gevelsnoei (N26)
		monumentaal snoei (N25)
	bomen in beplanting	losse kroon (N31)
		opgekroond (N32)
		snoeivorm (N33)
		trambaansnoei (N34)
		gevelsnoei (N36)
		monumentaal snoei (N35)

2.2. Groep, bomen in verharding

Met bomen in verharding worden ook bomen in halfverharding bedoeld. Als er een boom in asfaltverharding of elementverharding wordt geplant, is er een standaard boomkrans aangebracht.

Bomen in verharding staan in een onnatuurlijke omgeving. De bodem is zo verbeterd dat de boom hierin kan groeien. Dit is uitgevoerd met bomenzand of bomenvoedingsgrond. Een boom in verharding kan dicht bij een weg staan waardoor bescherming tegen aanrijshade noodzakelijk is deze boombescherming wordt door de groenbeheerder onderhouden.

Het streefbeeld van bomen in verharding is een goed groeiende boom in een schone boomkrans met daaromheen een vlakliggende bestrating.

Het onderhoud dat specifiek is voor bomen in verharding bestaat uit de volgende werkzaamheden:

1. De boomkrans moet vijf keer per jaar onkruidvrij worden gemaakt;
2. De plantplaats van een boom in de verharding is met bomenvoedingsgrond verbeterd. De bestrating om de boom kan daardoor verzakken. Aangenomen wordt dat er bij een bepaald percentage bomen, afhankelijk van de leeftijd, de bestrating moet worden hersteld.
3. Bij bomen in verharding die ouder dan vijftien jaar zijn moet de plantplaats worden verbeterd. Jaarlijks wordt er bij een, per leeftijdscategorie afhankelijk percentage, bodemverbetering of bemesting toegepast. Onder bodemverbetering wordt verstaan; cultuurtechnische ingrepen bij bestaande bomen die de groei stimuleren bijvoorbeeld, het zogenaamde ploffen of bemesten, het uitwisselen van grond wordt hier niet toe gerekend.

2.3. Werkpakketten van bomen in verharding

Na aanplant van een boom wordt deze de eerste 15 jaar zo gesnoeid dat deze aan het, door de beheerder gewenste, werkpakket voldoet. Dit gebeurt door middel van begeleidingssnoei.

De verdeling van de drie groepen bomen in werkpakketten is gelijk. De indeling naar werkpakketten is gebaseerd op de werkzaamheden die aan de kroon moeten worden uitgevoerd. De werkpakketten die hierdoor ontstaan zijn:

- werkpakket, bomen met losse kroon;
- werkpakket, opgekroonde bomen;
- werkpakket, bomen met snoeivorm;
- werkpakket, bomen met trambaansnoei;
- werkpakket, bomen met gevelsnoei;
- werkpakket, bomen met monumentaalsnoei.

2.3.1. Werkpakket, boom met losse kroon

Onder het werkpakket “boom met losse kroon” worden bomen verstaan waar nauwelijks aan gesnoeid hoeft te worden. Dit komt omdat er in de buurt van de boom weinig beperkende factoren aanwezig zijn. De kroon ontwikkelt zich daardoor tot een min of meer natuurlijke vorm. Er wordt van uitgegaan dat de doorrijhoogte langs de boom minder is dan 4 meter. Dit zijn bijvoorbeeld kleine bomen in woonstraten of bomen in parken.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een boom met een losse kroon is een boom met voldoende takvrije stam en een kroon die een voor de soort natuurlijke vorm heeft.

Een voldoende takvrije stam wil zeggen dat de stam maximaal tot niet meer dan 4 meter wordt opgekroond. De doorrijhoogte, langs de boom is hierdoor minder dan 4 meter. Een kroon met een voor de soort natuurlijke vorm wil zeggen dat er niet in de kroon wordt gesnoeid.

Onderhoudspakket

Het snoeiwerk, aan een boom met losse kroon, kan vanaf de grond met een stokzaag worden uitgevoerd. De boom wordt tot het 15^e jaar na aanplant 1 keer in de 2 jaar gesnoeid. Daarna wordt aangenomen dat de snoeifrequentie 1 keer per 5 jaar is. Na het 30^e jaar na aanplant wordt dit 1 keer per 8 jaar.

- leeftijd 0 -15 jaar: 50 % per jaar;
- leeftijd 15-30 jaar: 20 % per jaar;
- leeftijd 30 jaar en ouder: 12,5 % per jaar.

2.3.2. Werkpakket, opgekroonde boom

Onder het werkpakket “opgekroonde boom” worden bomen verstaan die regelmatig moeten worden gesnoeid. Dit komt omdat ze op een plaats staan waar beperkende factoren aanwezig zijn of omdat de kroon van de boom zich niet onbelemmerd kan ontwikkelen. Er wordt van uitgegaan dat de doorrijhoogte langs de boom meer moet zijn dan 4 meter. Dit zijn bijvoorbeeld bomen die dicht bij doorgaande wegen staan.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een opgekroonde boom is een boom met voldoende takvrije stam en een kroon die is aangepast aan de beperkingen van de omgeving.

Een voldoende takvrije stam wil zeggen dat de stam minimaal 4 meter wordt opgekroond en de vrije doorrijhoogte, op de weg langs de boom, meer dan 4 meter is. Een kroon die is aangepast aan de beperkingen van de omgeving is een kroon die regelmatig moet worden aangepast om de vorm te handhaven.

Onderhoudspakket

Het snoeiwerk aan een opgekroonde boom moet met een hoogwerker worden uitgevoerd. De boom wordt tot het 15^e jaar na aanplant 1 keer in de 2 jaar gesnoeid. Daarna wordt aangenomen dat de snoeifrequentie 1 keer per 4 jaar is. Na het 30^e jaar na aanplant wordt dit 1 keer per 6,6 jaar is.

- leeftijd 0 -15 jaar: 50 % per jaar;
- leeftijd 15-30 jaar: 25 % per jaar;
- leeftijd 30 jaar en ouder: 15 % per jaar.

2.3.3. Werkpakket, boom met snoeivorm

Onder het werkpakket “bomen met snoeivorm” worden bomen verstaan waarvan de kroon regelmatig, tot de gesteltakken, moet worden teruggesnoeid. De kroon van de boom is, in het verleden, in een onnatuurlijke vorm gesnoeid. Onder dit werkpakket vallen leibomen, knobomen of gekandelaberde bomen.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een boom met een snoeivorm is een boom met voldoende takvrije stam en een kroon die cyclisch in zijn geheel wordt verwijderd.

Met het cyclisch verwijderen van de kroon wordt bedoeld dat de twijgen en takken tot op de gesteltakken of tot de knot worden verwijderd.

Onderhoudspakket

Er wordt, voor het onderhoudspakket, van uit gegaan dat een boom met een snoeivorm wordt gekandelaberd. Het snoeiwerk aan een boom met snoeivorm moet met een hoogwerker worden uitgevoerd.

Een boom met snoeivorm wordt tot het 15^e jaar na aanplant 1 keer in de 2 jaar gesnoeid. Daarna is de snoeifrequentie gemiddeld 1 keer per 3 jaar.

- leeftijd 0 -15 jaar: 50 % per jaar;
- leeftijd 15 jaar en ouder: 33,33 % per jaar.

2.3.4. Werkpakket, boom met trambaansnoei

Onder het werkpakket “boom met trambaansnoei” worden bomen verstaan die binnen 5 meter van de trambaan staan.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een boom met trambaansnoei is een boom met voldoende takvrije stam en een kroon die is aangepast aan de ernaast liggende trambaan.

Een voldoende takvrije stam wil zeggen dat de stam minimaal 6 meter wordt opgekroond. Een kroon die is aangepast aan de er naast liggende trambaan wil zeggen dat de kroon van de boom moet worden aangepast.

Onderhoudspakket

Het werk aan een boom met trambaansnoei moet 's-nachts en met een hoogwerker worden uitgevoerd. De boom wordt tot het 15^e jaar na aanplant 1 keer in de 2 jaar gesnoeid. Daarna wordt aangenomen dat de snoeifrequentie 1 keer per 3 jaar is, waarbij er in de kroon moet worden gesnoeid.

- leeftijd 0 - 15 jaar: 50 % per jaar.
- leeftijd 15 jaar en ouder: 33,33 % per jaar.

2.3.5. Werkpakket, boom met gevelsnoei

Onder het werkpakket "boom met gevelsnoei" worden bomen verstaan van een 1^e of 2^e grootte die binnen 5 meter afstand van een gevel staan.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een boom met gevelsnoei is een boom met een voldoende takvrije stam en een kroon die is aangepast aan de er naaststaande gevel.

Een voldoende takvrije stam wil zeggen dat de stam minimaal 4 meter wordt opgekroond.

Een kroon die is aangepast aan de ernaast staande gevel wil zeggen dat de kroon aan de gevel moet worden aangepast.

Onderhoudspakket

Het snoeiwerk aan bomen met gevelsnoei moet met een hoogwerker worden uitgevoerd. De boom wordt tot het 15^e jaar na aanplant 1 keer in de 2 jaar gesnoeid. Daarna wordt aangenomen dat de snoeifrequentie 1 keer per 3 jaar is, waarbij er in de kroon moet worden gesnoeid.

- leeftijd 0 -15 jaar: 50 % per jaar;
- leeftijd 15jaar en ouder: 33,3 % per jaar;

2.3.6. Werkpakket, monumentale boom

Onder het werkpakket "bomen met monumentaalsnoei" worden bomen verstaan die op de lijst met monumentale bomen staan.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een boom met monumentaalsnoei is een oude vitale boom met een bijzondere uitstraling.

Een monumentale boom heeft een bijzondere uitstraling door de omvang en leeftijd van de boom vaak gecombineerd met de standplaats van de boom.

Onderhoudspakket

Bij bomen met monumentaalsnoei wordt er vanuit gegaan dat ze meer dan 30 jaar geleden zijn aangeplant. Er wordt aangenomen dat de snoeifrequentie 1 keer per 5 jaar is.

Naast het snoeien zijn er extra onderhoudsmaatregelen noodzakelijk.

- leeftijd 30- jaar en ouder: 20 % per jaar.

Werkzaamheden die bij bomen met monumentaalsnoei extra moeten worden uitgevoerd.

1. Er wordt aangenomen dat 10 % van de bomen moet worden onderzocht;
2. Aangenomen wordt dat er bij 1 % van de bomen ankers moeten worden gezet.

2.4. Groep, bomen in gras / vegetatie

De groep bomen in gras / vegetatie zijn de bomen die in kruidachtige vegetatie staan.

Het streefbeeld van bomen in vegetatie is niet anders dan het algemene streefbeeld van bomen. Het onderhoud van bomen in vegetatie is ook gelijk aan het algemene onderhoud aan bomen. Bij het uitvoeren van het onderhoud moet wel rekening worden gehouden met een zachtere ondergrond. Het gebruik van zwaar materieel wordt hierdoor bemoeilijkt.

Bomen in vegetatie hebben bij normaal onderhoud geen boomspiegels. Het onderhoud van het gras om de stam wordt tot het onderhoud aan het grasveld gerekend en niet tot het onderhoud aan bomen.

2.5. Werkpakketten van bomen in gras / vegetatie

De werkpakketten van de groep bomen in gras / vegetatie zijn gelijk aan die van bomen in verharding. De verdeling van de groepen bomen in werkpakketten is gelijk. De indeling naar werkpakketten is gebaseerd op de werkzaamheden die aan de kroon moeten worden uitgevoerd.

2.6. Groep, bomen in beplanting

De groep bomen in beplanting zijn de bomen die in houtachtige beplantingen staan.

Het streefbeeld van bomen in beplanting is niet anders dan het algemene streefbeeld van bomen. Het onderhoud van bomen in beplanting is niet anders dan het algemene onderhoud aan bomen. Met uitzondering van bomen in hoge beplanting (>2 m). Bij deze bomen wordt er aangenomen dat er geen stamschot voorkomt. Het aantal bomen in beplanting hoger dan 4 meter is een aangenomen percentage.

Bij het uitvoeren van het onderhoud moet wel rekening worden gehouden met de bereikbaarheid van de boom. Bij bomen in hogere beplanting wordt het gebruik van materieel bemoeilijkt.

2.7. Werkpakketten van bomen in beplanting

De werkpakketten van de groep bomen in beplanting zijn gelijk aan die van bomen in verharding.

De verdeling van de drie groepen bomen in werkpakketten is gelijk. De indeling naar werkpakketten is gebaseerd op de werkzaamheden die aan de kroon moeten worden uitgevoerd.

3 Hoofdgroep, natuurlijke verhoude beplanting

Verhoude beplanting bestaat uit planten die met bovengrondse delen overwinteren en die elk jaar in omvang toenemen.

De verdeling van verhoude beplanting in hoofdgroepen is gebaseerd op het verschil in functie. De functie van een beplanting is in grote mate afhankelijk van de grootte van het beplantingsvak. Hoe groter de oppervlakte aaneengesloten verhoude beplanting, hoe groter de natuurlijke en extensieve recreatie functie, de vakken met deze functies worden ingedeeld bij de hoofdgroep natuurlijke verhoude beplanting.

Streefbeeld

Het algemene streefbeeld van een natuurlijke verhoude beplanting is een gevarieerde, ongeordende, schadevrije, natuurlijke beplanting met een verticale structuur en een kruidachtige onderbeplanting.

Met gevarieerd wordt bedoeld dat er naar gestreefd wordt zoveel mogelijk verschillende soorten planten in het vak te krijgen. Met ongeordend wordt bedoeld dat de beplanting er niet geordend of net uitziet. Met natuurlijk wordt bedoeld dat er in een vak niet één soort maar naar een vegetatietype (een groep soorten) wordt gestreefd waarbij de vorm van de beplanting in het vak als geheel wordt beschouwd. Een beplanting met een verticale structuur is een hoge beplanting die uit bomen en struiken bestaat.

Onderhoudspakket

Het onderhoudspakket van een verhoude beplanting bestaat hoofdzakelijk uit twee onderdelen, het beheer van (on)kruiden en de manier waarop de beplanting wordt gesnoeid of gedund.

Bij werkpakketten van natuurlijk verhoude beplanting wordt minder dan 5 keer per jaar werkzaamheden uitgevoerd. De kruiden worden niet verwijderd maar beheerd. De beplanting wordt gedund waarbij het uitgangspunt is dat de levensduur van het gesnoeide vak wordt verlengd. De beheermaatregelen zijn vaak in beheerplannen omschreven.

3.1. Indeling, natuurlijke verhoude beplanting

De verdeling van de hoofdgroep natuurlijke verhoude beplantingen in groepen is gebaseerd op het verschil in streefbeeld van de beplanting. Het streefbeeld van de groep omschrijft hoe de beplanting er uit moet zien, hieruit volgt het onderhoudspakket en de werkpakketten. Het onderscheid tussen de werkpakketten in één groep is gebaseerd op het verschil in het onderhoudspakket dat moet worden uitgevoerd om het streefbeeld van de groep te bereiken en het verschil in onderhoud of het verschil in omstandigheden waaronder het onderhoud moet worden uitgevoerd.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
natuurlijke verhoute beplanting	natuurbos	natuurbos (30N)
		natuurbos harde rand (20B)
	parkbos	parkbos (30P)
		parkbos harde rand (P03)
		parkbos waterrand (W04)
	houtsingel	houtsingel (35H)
		houtsingel harde rand (22B)
	struweel	struweel (35S)
		struweel harde rand (R35)
		struweel waterrand (W05)
	duinstruweel	duinstruweel (36)
		duinstruweel harde rand (R36)

3.2. Groep, natuurbos

Onder natuurbos wordt verstaan een aantal bij elkaar liggende bosvakken waarin voornamelijk bomen staan. De bomen en struiken zijn spontaan opgekomen. Bossen hebben voornamelijk een ecologische en extensieve recreatieve functie. In natuurbos worden natuurlijke processen zoveel mogelijk toegestaan en begeleid. In een natuurlijk bos is dunnen overbodig. Omdat een origineel natuurlijk bos in Nederland niet voorkomt is ingrijpen in het bos altijd noodzakelijk om het bos in stand te houden. In beheerplannen zijn de streefbeelden per vak uitgewerkt en is bepaald wat, wanneer en hoe werkzaamheden in de beplantingsvakken moet worden uitgevoerd.

Streefbeeld

Het streefbeeld van natuurbos is een opgaande natuurlijke beplanting die uit drie lagen bestaat: een boomlaag, struiklaag en kruidenlaag.

Onderhoudspakket

Het uitgangspunt van het onderhoud van een natuurbos is procesbeheer. Dit wil zeggen dat er zo min mogelijk aan de bomen, struiken en kruiden wordt gedaan en dat natuurlijke processen zoveel mogelijk worden toegestaan.

3.3. Werkpakketten van natuurbos

De groep natuurbos wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- natuurbos;
- natuurbos harde rand.

3.3.1. Werkpakket, natuurbos

Het werkpakket natuurbos bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Het onderhoud dat aan natuurbos wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 10 % van de bomen en onderbeplanting dunnen;
2. 1 keer per jaar 7,5 % bomen en struiken uitslepen (met paard) en verwijderen;
3. 1 keer per jaar 2 % ongewenste soorten verwijderen.

3.3.2. Werkpakket natuurbos harde rand

Het werkpakket natuurbos harde rand is de grens van een vak met het werkpakket natuurbos met een verhard oppervlak. De breedte van natuurbos harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan natuurbos harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 70 %, maaien (1 m breed);
2. 1 keer per jaar 10 %, overhangende takken verwijderen.

3.4. Groep, parkbos

Onder parkbos wordt verstaan een aantal bij elkaar liggende bosvakken waarin veel bomen staan. De bomen zijn geplant en hebben een parkachtig karakter. Parkbos heeft voornamelijk een esthetische en extensieve recreatieve functie. In beheerplannen zijn de streefbeelden per vak uitgewerkt en is bepaald wat, wanneer en hoe werkzaamheden in de beplantingsvakken moeten worden uitgevoerd.

Streefbeeld

Het streefbeeld van parkbos is een opgaande aangelegde beplanting die uit verschillende lagen kan bestaan: boomlaag; struiklaag of kruidenlaag. De soorten zijn aangeplant en worden door onderhoud in stand gehouden.

Onderhoudspakket

Het uitgangspunt van het onderhoud van parkbos is patroonbeheer dat is gericht op een door cultuurhistorie- of recreatie- bepaalde inrichting en ontwikkeling. Dit wil zeggen dat de bomen struiken en kruiden zodanig worden beheerd dat de aangebrachte soorten in stand worden gehouden.

3.5. Werkpakketten van parkbos

De groep parkbos wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- parkbos;
- parkbos harde rand;
- parkbos waterrand.

3.5.1. Werkpakket, parkbos

Het werkpakket parkbos bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Het onderhoud dat aan parkbos wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 10 % bomen en onderbeplanting dunnen;
2. 1 keer per jaar 10 % gekapte bomen en struiken uitslepen;
3. 1 keer per jaar 5 % ongewenste soorten verwijderen;
4. 1 keer per jaar 1 % van de beplanting herplanten.

3.5.2. Werkpakket, parkbos harde rand

Het werkpakket parkbos harde rand, is de grens van een vak met het werkpakket parkbos met een verhard oppervlak. De breedte van parkbos harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan parkbos harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 70 % maaien (1 m breed);
2. 1 keer per jaar 10 % overhangende takken verwijderen.

3.5.3. Werkpakket, parkbos waterrand

Het werkpakket parkbos waterrand, is de grens van een vak met het werkpakket parkbos met een waterpartij. De breedte van parkbos waterrand staat niet vast. Het onderhoud dat aan parkbos waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % overhangende takken snoeien.

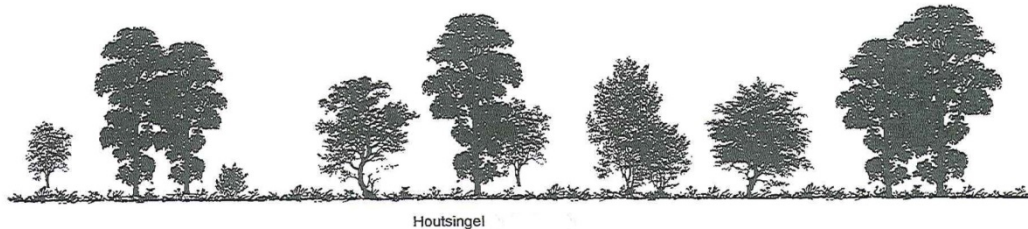
3.6. Groep, houtsingel

Houtsingel is een verhoude beplanting die bestaat uit een kruidenlaag (70% van de oppervlak) met groepen bomen en struiken (30 % van de oppervlakte).

Houtsingel heeft voornamelijk een ruimtelijke en extensieve recreatieve functie.

Streefbeeld

Het streefbeeld van houtsingel is een kruidenlaag met groepen opgaande beplanting. De groepen struiken en bomen staan uiteindelijk 3 tot maximaal 10 meter uit elkaar. De inheemse struiken (bosplantsoen) hebben hun natuurlijke habitus en er staan enkele bomen.

Onderhoudspakket

Het uitgangspunt bij het onderhoud van houtsingel is het in stand houden van de open structuur. Dit wil zeggen dat het vak zo wordt beheerd dat het niet helemaal dichtgroeit. De werkzaamheden aan de bomen is onderdeel van het onderhoudspakket voor houtsingel.

3.7. Werkpakketten van houtsingel

De groep houtsingel wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- houtsingel;
- houtsingel harde rand.

3.7.1. Werkpakket, houtsingel

Het werkpakket houtsingel bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. De bomen die in houtsingel staan zijn niet als apart werkpakket benoemd. In plaats daarvan wordt er aangenomen dat er op elke 25 m² houtsingel één boom staat. Om het onderhoud aan bomen in vierkantemeter uit te kunnen drukken is het noodzakelijk om een omrekenfactor te bepalen. Deze wordt gesteld op 1/25 of 4 % van de oppervlakte. De bomen die in houtsingels staan zijn bomen met het werkpakket “bomen met losse kroon in beplanting” die ouder zijn dan 15 jaar.

Het onderhoud dat aan houtsingel wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 70 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 70 % maaien;
3. 1 keer per jaar 70 % wiersen en maaisel verwijderen (inclusief zwerfvuil);
4. 1 keer per jaar 4 % van de oppervlakte het werkpakket bomen in beplanting met lossen kroon > 15 jaar;
5. 1 keer per jaar 10 % onderbeplanting dunnen;
6. 1 keer per jaar 10 % ongewenste soorten verwijderen.

3.7.2. Werkpakket, houtsingel, harde rand

Het werkpakket houtsingel harde rand is de grens van een vak met het werkpakket houtsingel met een verhard oppervlak. De breedte van houtsingel harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan houtsingel harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

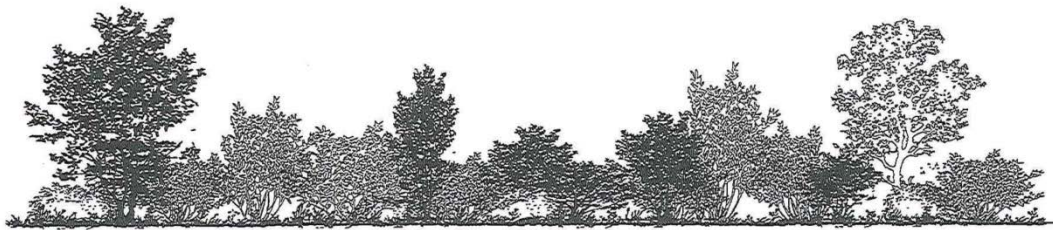
1. 1 keer per jaar 100 % rand maaien en afvoeren;
2. 1 keer per jaar 10 % overhangende takken verwijderen.

3.8. Groep, struweel

Struweel is een verhoude beplanting die hoofdzakelijk uit struiken bestaat. Struwelen bestaan uit inheemse struikachtige beplantingen en wordt ook wel bosplantsoen genoemd.

Streefbeeld

Het streefbeeld van struweel is een gesloten struiklaag van opgaande beplanting van minimaal 3 meter hoog.

struweel

Onderhoudspakket

In de ontwikkelingsfase van struweel heeft het dunnen tot doel individuele struiken tot wasdom te laten komen. Daarvoor worden zaailingen van boomvormers die dit verhinderen verwijderd, zodat er een gesloten vak ontstaat. Randen langs verharding worden gemaaid om te voorkomen dat paden dichtgroeien.

3.9. Werkpakketten van struweel

De groep struweel wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- struweel;
- struweel harde rand.

3.9.1. Werkpakket, struweel

Het werkpakket struweel bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. De in de vakken struweel voorkomende bomen zijn benoemd als een apart werkpakket. Het onderhoud dat aan struweel wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 5 % ongewenste houtige opslag en zaailingen verwijderen;
2. 1 keer per 5 jaar 10 % van de beplanting dunnen;
3. 1 keer per jaar 0,5 % van de beplanting inboeten.

3.9.2. Werkpakket struweel, harde rand

Het werkpakket struweel harde rand, is de grens van een vak met het werkpakket struweel met een verhard oppervlak. De breedte van houtsingel harde rand staat niet vast.

Het onderhoud dat aan struweel harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % maaien en afhalen (1 meter breed);
2. 1 keer per jaar 50 % overhangende takken verwijderen.

3.9.3. Werkpakket, struweel waterrand

Het werkpakket struweel waterrand, is de grens van een vak met het werkpakket struweel met een waterpartij. De breedte van struweel waterrand staat niet vast. Het onderhoud dat aan struweel waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % overhangende takken snoeien.

3.10. Groep, duinstruweel

Duinstruweel is een verhoude beplanting die uit gebiedseigen struiken zonder bomen bestaat. Deze struiken komen van naturen in het duingebied, dicht bij de zee, voor. Met name in het Westduinpark komen duinstuwelen voor. Duinstuwelen verkeren in een natuurlijk evenwicht.

Streefbeeld

Het streefbeeld van duinstruweel is een gesloten struiklaag van opgaande gebiedseigen beplanting van minimaal 3 meter hoog.

Onderhoudspakket

Het onderhoud van duinstruweel is erop gericht belemmeringen die de natuurlijke struiklaag bedreigen weg te nemen. Boomvormers en ongewenste opslag worden verwijderd als deze het duinstruweel in de ontwikkeling belemmeren.

3.11. Werkpakketten van duinstruweel

De groep duinstruweel wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- duinstruweel;
- duinstruweel harde rand.

3.11.1. Werkpakket, duinstruweel

Het werkpakket duinstruweel bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. De in de vakken duinstruweel voorkomende bomen zijn niet benoemd en er zijn in dit werkpakket geen werkzaamheden voor opgenomen. Het onderhoud dat aan duinstruweel wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 5 % ongewenste houtige opslag en zaailingen verwijderen.

3.11.2. Werkpakket duinstruweel, harde rand

Het werkpakket duinstruweel harde rand, is de grens van een vak met het werkpakket duinstruweel met een verhard oppervlak. De breedte van duinstruweel harde rand staat niet vast.

Het onderhoud dat aan duinstruweel harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % maaien en afhalen (1 meter breed);
2. 1 keer per jaar 10 % overhangende takken verwijderen.

4 Hoofdgroep, culturele verhoude beplanting

Verhoude beplanting bestaat uit planten die met bovengrondse delen overwinteren en die elk jaar in omvang toenemen. De verdeling van verhoude beplantingen in hoofdgroepen is gebaseerd op het verschil in functie. De functie van een beplanting is in grote mate afhankelijk van de grootte van het beplantingsvak. Hoe kleiner het vak verhoude beplanting hoe groter de esthetische functie. Vakken met een esthetische functie worden ingedeeld bij de hoofdgroep culturele verhoude beplanting.

Streefbeeld

Het algemene streefbeeld van een culturele verhoude beplanting is een eenvormige, geordende, schadevrije, culturele beplanting met een horizontale structuur zonder kruidachtige onderbeplanting.

Met eenvormig wordt bedoeld dat er naar gestreefd wordt zoveel mogelijk dezelfde soort planten in het vak te krijgen. Met geordend wordt bedoeld dat de vegetatie een hoog netheidniveau heeft. Met cultureel wordt bedoeld dat de individuele planten in het vak in stand worden gehouden. Een beplanting met een horizontale structuur is een lage beplanting die voornamelijk uit heesters bestaat.

Onderhoudspakket

Het onderhoudspakket van een verhoude beplanting bestaat hoofdzakelijk uit twee onderdelen, het beheer van onkruiden en de manier waarop de beplanting wordt gesnoeid of gedund.

Bij werkpakketten van cultureel verhoude beplanting wordt meer dan 5 keer per jaar werkzaamheden uitgevoerd. Het onderhoud bestaat uit het onkruidvrij houden van de beplanting. Bij het onkruidvrijhouden van de beplanting wordt er van uitgegaan dat dit mechanisch wordt uitgevoerd, zonder dat daarbij chemische middelen gebruikt worden. Het uitgangspunt bij het snoeien van culturele verhoude beplanting is dat de levensduur van de gesnoeide heesters wordt verlengd.

4.1. Indeling, culturele verhoude beplanting

De verdeling van de hoofdgroep culturele verhoude beplanting in groepen is gebaseerd op het verschil in streefbeeld van de beplanting. Het streefbeeld van de groep omschrijft hoe de beplanting eruit moet zien. Hieruit volgt het onderhoudspakket en de werkpakketten. Het onderscheid tussen de werkpakketten in één groep is gebaseerd op het verschil in het onderhoudspakket dat moet worden uitgevoerd om het streefbeeld van de groep te bereiken. Het onderscheid tussen de werkpakketten in één groep is gebaseerd op het verschil in onderhoud of het verschil in omstandigheden waaronder het onderhoud moet worden uitgevoerd.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
cultuurlijke verhoute beplanting	grove sierheesters	grove heesters (40)
		grove heesters harde rand (C13)
		grove heesters zachte rand (C14)
		grove heesters waterrand (W06)
	fijne sierheesters	fijne heesters (45)
		fijne heesters bodembedekkend (B45)
		fijne heesters harde rand (R45)
	sierhagen	hagen m2 knippen (55)
		hagen harde rand (55H)
		hagen zachte rand (55Z)
	sierrozen	struikrozen (50)

4.2. Groep, grove sierheesters

Vakken grove sierheesters hebben voornamelijk een ruimtelijke functie. De hoogte van een vak grove sierheesters is minimaal 1,5 meter. Soorten die tot grove heesters worden gerekend zijn o.a., Ribes, Cornus, Weigelia en Symphoricarpos. In vakken grove sierheesters kunnen bomen voorkomen. Deze zijn als apart werkpakket benoemd.

Streefbeeld

Het streefbeeld van grove sierheesters is een gesloten gelijkvormige beplanting zonder kruiden-laag met een strakke rand langs grasveld. Een gesloten beplanting wil zeggen dat de hele oppervlakte van het vak wordt bedekt door heesters.

Onderhoudspakket

Bij de groep grove sierheesters ligt de nadruk van het onderhoud op het gesloten houden van het beplantingsvak. In de rand van het vak waar onvermijdelijk onkruiden groeien, moet onkruidbeheersing worden toegepast. Zaailingen moeten in het hele vak worden verwijderd.

Het snoeien van grove heesters gebeurt zodanig dat het vak gesloten blijft. Takken die over paden hangen moeten worden teruggezet.

In de eerste drie jaar nadat een vak grove heesters is aangeplant of de eerste drie jaar nadat het is gesnoeid, wordt het hele vak onkruidvrij gehouden. Daarvoor wordt het vak als werkpakket fijne heesters onderhouden.

4.3. Werkpakketten van grove sierheesters

De groep grove sierheesters wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- grove heesters;
- grove heesters harde rand;
- grove heesters zachte rand;
- grove heesters waterrand.

4.3.1. Werkpakket, grove heesters

Het werkpakket grove heesters bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Het onderhoud dat aan grove heesters wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 10 % snoeien en dunnen;
2. 1 keer per jaar 50 % onkruidvrij maken;
3. 1 keer per jaar 50 % vrijkomend materiaal verwijderen;
4. 1 keer per jaar 1 % ongewenste houtige zaailingen en opschot verwijderen;
5. 1 keer per jaar 1 % plagen, o.a. Braam en Winde bestrijden;
6. 1 keer per jaar 5 % inboeten;
7. 1 keer per jaar 5 % grond verbeteren en bemesten.

4.3.2. Werkpakket, grove heesters harde rand

Het werkpakket grove heesters harde rand is de grens van een vak met het werkpakket grove heesters met een verhard oppervlak. De breedte van grove heesters harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan grove heesters harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 6 keer per jaar 100 % onkruidvrij maken;
2. 3 keer per jaar 100 % vrijkomend materiaal verwijderen;
3. 1 keer per jaar 50 % van de rand snoeien.

4.3.3. Werkpakket, grove heesters zachte rand

Het werkpakket grove heesters zachte rand, is de grens van een vak met het werkpakket grove heesters met een grasveld. De breedte van grove heesters zachte rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan grove heesters zachte rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 6 keer per jaar 100 % onkruidvrij maken;
2. 3 keer per jaar 100 % vrijkomend materiaal verwijderen;
3. 1 keer per jaar 25 % van de rand snoeien.

4.3.4. Werkpakket, grove heesters waterrand

Het werkpakket grove heesters waterrand, is de grens van een vak met het werkpakket grove heesters met een waterpartij. De breedte van grove heesters waterrand staat niet vast. Het onderhoud dat aan grove heesters waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 25 % snoeien.

4.4. Groep, fijne sierheesters

Onder fijne sierheesters wordt verstaan een beplantingsvak met een open beplanting zonder kruidenlaag. Fijne sierheesters hebben een decoratieve functie. Soorten die tot fijne heesters worden gerekend zijn o.a. Potentilla, Lonicera, Hedera, Budleja, Spiraea en bodembedekkende park heester rozen. Bodembedekkende lage heesters, al of niet met solitair, behoren ook tot dit werkpakket. Hoogte van de beplantingsvakken is maximaal 1,5 meter. In de vakken fijne sierheesters kunnen bomen voorkomen, deze zijn dan als apart werkpakket benoemd.

Streefbeeld

Het streefbeeld van fijne sierheesters is een open gelijksoortige jonge beplanting zonder kruidenlaag en met een strakke rand. Een open beplanting wil zeggen dat de oppervlakte van het vak niet helemaal wordt bedekt door de heesters.

Onderhoudspakket

Bij de groep fijne sierheesters ligt de nadruk van het onderhoud op het onkruidvrij houden van het beplantingsvak en het in stand houden van de aangeplante soorten. Door frequent te snoeien blijft de beplanting jong.

4.5. Werkpakketten van fijne sierheesters

De groep fijne sierheesters is verdeeld in de volgende werkpakketten:

- fijne heesters;
- fijne heesters bodembedekkend;
- fijne heesters harde rand.

4.5.1. Werkpakket, fijne heesters

Het werkpakket fijne heesters bestaat uit de oppervlakte van het hele vak, de werkelijke bewerkte oppervlakte is in het bewerkingspercentage verwerkt. Het onderhoud dat aan fijne heesters wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 25 % van de oppervlakte snoeien;
2. 7 keer per jaar 80 % onkruidvrij maken;
3. 4 keer per jaar 80 % vrijkomend materiaal verwijderen (inclusief zwerfvuil);
4. 1 keer per jaar 1 % plagen, o.a. Braam en Winde bestrijden;
5. 1 keer per jaar 7 % inboeten;
6. 1 keer per jaar 7 % grond verbeteren en bemesten.

4.5.2. Werkpakket, fijne heesters bodembedekkend

Het werkpakket fijne heesters bestaat uit de oppervlakte van het hele vak, de werkelijke bewerkte oppervlakte is in het bewerkingspercentage verwerkt en is significant lager dan bij fijne heesters. Een voorbeeld van soorten fijne heesters bodembedekkend zijn *Symphoricarpos* en *Cotoneaster*. Het onderhoud dat aan fijne heesters bodembedekkend wordt uitgevoerd bestaat uit:

7. 1 keer per jaar 25 % van de oppervlakte snoeien;
8. 7 keer per jaar 20 % onkruidvrij maken;
9. 4 keer per jaar 20 % vrijkomend materiaal verwijderen (inclusief zwerfvuil);
- 10.1 keer per jaar 1 % plagen, o.a. Braam en Winde bestrijden;
- 11.1 keer per jaar 7 % inboeten;
- 12.1 keer per jaar 7 % grond verbeteren en bemesten.

4.5.3. Werkpakket, fijne heesters harde rand

Het werkpakket fijne heesters harde rand, is de grens van een vak met het werkpakket fijne heesters met een verharding. De breedte van fijne heesters harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan fijne heesters harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % snoeien.

4.6. Groep, sierhagen

Onder sierhagen wordt verstaan een één soortige beplanting die door jaarlijks knippen in een blokvorm wordt gehouden. Een standaard haag bestaat uit een bovenkant en vier zijkanten. Sierhagen zijn beplantingen met decoratieve waarden.

Streefbeeld

Het streefbeeld van sierhagen is een gesloten gelijksoortige beplanting zonder kruidenlaag en met een strak geknipte blokvorm.

Onderhoudspakket

Bij de groep sierhagen ligt de nadruk van het onderhoud op het onkruidvrij houden van het vak en het twee keer per jaar knippen van de zij- en bovenkant van de haag.

Het knippen van een haag moet tot het oude hout gebeuren anders wordt de haag elk jaar een stukje hoger en breder.

4.7. Werkpakketten van sierhagen

De groep sierhagen wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- hagen m2 knippen;
- hagen harde rand;
- hagen zachte rand.

4.7.1. Werkpakket hagen m2 knippen

Knip- oppervlak hagen wordt in GISIB als volgt berekend:

[lengte haag (GIS)x haaghoogte]+[oppervlakte grondvlak]

Waarbij lengte (GIS) de omtrek van de haag is. De hoogte van de haag wordt apart in GISIB ingevoerd.

Het onderhoud dat aan hagen m2 knippen wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % knippen van de haag tot het oude hout.

4.7.2. Werkpakket hagen harde rand

Het werkpakket hagen harde rand, is de grens van een vak met het werkpakket hagen met verharding. De breedte van hagen harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan hagen harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % verwijderen van vrijkomen knipmateriaal;
2. 7 keer per jaar 80 % onkruidvrij maken;
3. 4 keer per jaar 80 % vrijkomend onkruid verwijderen;
4. 1 keer per jaar 50 % organische korrelbemesting;
5. 1 keer per jaar 2,5 % inboeten.

4.7.3. Werkpakket hagen zachte rand

Het werkpakket hagen zachte rand, is de grens van een vak met het werkpakket hagen met grasveld of beplanting. De breedte van hagen zachte rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan hagen zachte rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % verwijderen van vrijkomen knipmateriaal;
2. 7 keer per jaar 80 % onkruidvrij maken;
3. 4 keer per jaar 80 % vrijkomend onkruid verwijderen;
4. 1 keer per jaar 50 % organische korrelbemesting;
5. 1 keer per jaar 2,5 % inboeten.

4.8. Groep, sierrozen

Onder sierrozen wordt verstaan een vak met traditionele rozen. Botanische of bodembedekkende rozen vallen niet onder deze groep. Deze zijn bij de fijne heesters ingedeeld.

Streefbeeld

Sierrozen zijn beplantingen met een grote decoratieve waarden. Het streefbeeld van sierrozen is een zwart beplantingsvak met veel individuele rozenstruiken met veel (geurende) rozen.

Onderhoudspakket

Bij sierrozen ligt de nadruk van het onderhoud op het onkruidvrij en netjes houden van het beplantingsvak en het stimuleren van de bloei.

4.9. Werkpakket van sierrozen

De groep sierrozen heeft één werkpakket:

- struikrozen.

4.9.1. Werkpakket, struikrozen

Het werkpakket struikrozen bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Het onderhoud dat aan struikrozen wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % voorjaars snoei;
2. 2 keer per jaar 100 % zomersnoei;
3. 8 keer per jaar 100 % onkruidvrij maken;
4. 8 keer per jaar 100 % vrijkomend materiaal verwijderen (inclusief zwerfvuil);
5. 1 keer per jaar 100 % organische bemesting en onderwerken;
6. 1 keer per jaar 100 % organische korrelbemesting;
7. eens in de 5 jaar 100 % grond aanvullen;
8. 1 keer per jaar 5 % 50 cm toplaag en rozen vervangen;
9. 1 keer per jaar 10% inboeten.

5 Hoofdgroep, culturele kruidachtige vegetatie

Kruidachtige vegetatie bestaat uit planten die in de winter tot op het maaiveld afsterven, in de bodem overwinteren en in het voorjaar nieuwe bovengrondse delen vormen.

Kruidachtige vegetatie verhout niet.

De verdeling van kruidachtige vegetatie in hoofdgroepen is gebaseerd op het verschil in functie. Bij kruidachtige vegetatie staat de recreatieve functie centraal. De recreatieve functie kan worden verdeeld in intensieve recreatie (sport en spel) en extensieve recreatie (rust en ruimte).

Kruidachtige vegetatie met een intensieve recreatieve functie (sport en spel) of esthetische functie, wordt ingedeeld bij de hoofdgroep culturele kruidachtige vegetatie.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een culturele kruidachtige vegetatie is een vakvullende, schadevrije, functionele, geordende, culturele vegetatie.

Functioneel wil zeggen dat er op de vegetatie activiteiten plaats kunnen vinden zonder dat hierdoor schade aan de vegetatie ontstaat. Met geordend wordt bedoeld dat de vegetatie een hoog netheidsniveau heeft. Met cultureel wordt bedoeld dat de soorten planten in het vak zijn aangebracht en in stand worden gehouden.

Onderhoudspakket

Het onderhoud dat aan alle kruidachtige vegetatie moet worden uitgevoerd is het regelmatig afknippen van de bovengrondse delen, hierdoor blijven de gewenste soorten in het vak gehandhaafd en wordt voorkomen dat de planten die verhouten zich kunnen vestigen. De maaifrequentie bepaalt de dichtheid van de zoden. Aan cultureel kruidachtige vegetatie wordt meer dan 5 keer per jaar werkzaamheden uitgevoerd. Hierdoor wordt een geordend en hoog netheids-beeld bereikt.

5.1. Indeling, culturele kruidachtige vegetatie

De verdeling van de hoofdgroep culturele kruidachtige vegetatie in groepen is gebaseerd op het verschil in streefbeeld van de vegetatie. Het streefbeeld van de groep omschrijft hoe de vegetatie eruit moet zien. Hieruit volgt het onderhoudspakket.

De groepen van de culturele kruidachtige vegetatie zijn onderverdeeld naar het onderhoud dat het meeste voorkomt. De nadruk van het onderhoud van de groep ligt op de maaifrequentie van de vegetatie.

Het onderscheid tussen de werkpakketten in één groep is gebaseerd op het verschil in omstandigheden waaronder het onderhoud moet worden uitgevoerd. Deze verschillen bestaan onder andere uit steile taluds of trambanen in de vegetatie. Aan randen en obstakels in vegetatie worden afwijkende werkzaamheden uitgevoerd waardoor ze als aparte werkpakketten worden benoemd (harde rand, zachte rand, obstakels enz.). Het streefbeeld van de groep wordt bereikt door het onderhoud van een combinatie aan werkpakketten.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
cultuurlijke kruidachtige vegetatie	Siervegetatie	seizoensbeplanting (65)
		vaste planten (60)
		vaste planten bodembedekkend (B60)
	Grasveld	grasveld, vlak (75)
		grasveld, talud (76)
		grasveld, trambaan (77)
		grasveld, evenemententerrein (75S)
		grasveld, drainage (75D)
		grasveld met bollen vlak (75B)
		grasveld met bollen talud (75C)
		grasveld, harde rand (E10)
		grasveld, zachte rand van siergroen (E09)
		grasveld waterrand (W01)
		grasveld rand, obstakels (E11)
	Ruiggrasveld	ruiggrasveld, vlak (90)
		ruiggrasveld, talud (91)
		ruiggrasveld, parkeerplaats (75P)
		ruiggrasveld, harde rand (E21)

5.2. Groep, siervegetatie

Siervegetatie zijn vakken met een decoratieve functie. Ze worden aangeplant om naar te kijken en hebben veel mooie bloemen.

Streefbeeld

Het streefbeeld van siervegetatie is een opvallende bloeiende vegetatie waar geen onkruid in voor komt. Hiermee wordt bedoeld dat er in het vak veel bloemen voor komen en dat er naast de aangeplante planten geen spontane begroeiing voorkomt.

Onderhoudspakket

Bij de groep siervegetatie wordt de vegetatie niet gemaaid. Bij deze groep ligt de nadruk van het onderhoud op het onkruidvrij maken. Dit gebeurt circa 8 keer per jaar waarbij de hele oppervlakte wordt bewerkt.

5.3. Werkpakketten van siervegetatie

De groep siervegetatie wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- seizoensbeplanting;
- vaste planten;
- vaste planten bodembedekkend.

5.3.1. Werkpakket, seizoensbeplanting

Het werkpakket seizoensbeplanting bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en bestaat uit soorten die voor één seizoen worden aangeplant. Voor de zomer en winter bestaan verschillende soorten seizoensbeplanting. Vanaf het moment dat seizoensbeplanting is geplant heeft het een opvallende verschijningsvorm met vaak opvallende kleuren. Seizoensbeplanting wordt ook wel wisselperken of perkplanten genoemd. Het onderhoud dat aan seizoensbeplanting wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % planten aanbrengen (aanne 25 st./m²);
2. 2 keer per jaar 100 % planten verwijderen en het vak egaliseren;
3. 1 keer per jaar 100 % organische mest aanbrengen;

4. 2 keer per jaar 100 % oppervlakte frezen;
5. 8 keer per jaar 100 % onkruidvrij maken;
6. 8 keer per jaar 100 % vrijkomende materiaal verwijderen;
7. 3 keer per jaar 50 % uitgebloeide bloemen verwijderen.
8. 1 keer per jaar 100 % organisch korrelbemesting.
9. 1 keer per jaar 100 % van de oppervlakte water geven.

5.3.2. Werkpakket vaste planten

Het werkpakket vaste planten bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en bestaat uit soorten die ondergronds overwinteren en in het voorjaar weer nieuwe bovengrondse delen vormen. Vaste planten hebben, in vergelijking met seizoensbeplanting, een minder uitbundige verschijningsvorm. Het onderhoud dat aan vaste planten wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % planten afknippen;
2. 8 keer per jaar 100 % onkruidvrij maken;
3. 8 keer per jaar 100 % vrijgekomen materiaal verwijderen (inclusief zwerfvuil);
4. 3 keer per jaar 100 % uitgebloeide bloemen verwijderen;
5. 1 keer per jaar 100 % organisch korrelbemesting.

5.3.3. Werkpakket vaste planten bodembedekkend

Het werkpakket vaste planten bodembedekkend bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en bestaat uit soorten die ondergronds overwinteren en in het voorjaar weer nieuwe bovengrondse delen vormen. Vaste planten bodembedekkend hebben, in vergelijking met vaste planten, een bodembedekkende verschijningsvorm. Het onderhoud dat aan vaste planten bodembedekkend wordt uitgevoerd, bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % planten klepelen en maaisel laten liggen;
2. 8 keer per jaar 16 % onkruidvrij maken;
3. 8 keer per jaar 16 % vrijgekomen materiaal verwijderen (inclusief zwerfvuil);
4. 1 keer per jaar 100 % organisch korrelbemesting;
5. 1 keer per jaar 2 % inboeten.

5.4. Groep, grasveld

Grasveld wordt aangelegd om openheid en ruimte te creëren en nodigt uit om op te recreëren. De recreatieve functie bestaat voornamelijk uit het over lopen of het doen van een balspel.

Streefbeeld

Het streefbeeld van grasveld is een frisse groene, kort egaal geknipte, gesloten grasmat met een strakke scheiding bij obstakels, harde randen en zachte randen langs siergroen (vaste planten, wisselperken, rozen, fijne en grove sierheesters en hagen).

Met een fris groen, kort egaal geknipt wordt bedoeld dat het gras goed groeit, vlak is en kort wordt gemaaid. Een gesloten grasmat is een grasmat zonder kale plekken. De kwaliteit van een grasveld wordt in hoge mate bepaald door het beeld van de randen en obstakels. Met een strakke scheiding wordt bedoeld dat het gras om obstakels en randen niet meer dan twee keer de hoogte van het grasveld heeft.

Onderhoudspakket

Bij de groep grasveld ligt de nadruk van het onderhoud op het kort (2-4 cm) houden van het gras. Hiervoor wordt het gras circa 20 keer per jaar gemaaid waarbij het maaisel niet wordt verwijderd. Het gras langs de randen en obstakels is iets langer (4-8 cm) dan dat van

het grasveld en wordt circa 10 keer per jaar bijgemaaid. Schade aan het grasveld wordt hersteld.

5.5. Werkpakketten van grasveld

De groep grasveld wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- grasveld, vlak;
- grasveld, trambaan;
- grasveld, drainage;
- grasveld met bollen talud;
- grasveld, zachte rand siergroen;
- grasveld, rand obstakel;
- grasveld, talud;
- grasveld, evenemententerrein;
- grasveld met bollen vlak;
- grasveld, harde rand;
- grasveld, waterrand;

5.5.1. Werkpakket, grasveld, vlak

Het werkpakket grasveld, vlak bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Grasveld, vlak is een grasveld waarvan de helling minder is dan 1 : 3. Het onderhoud dat aan grasveld, vlak wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 22 keer per jaar 100 % maaien;
3. 11 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is.
4. 1 keer per jaar 10 % blad verwijderen;
5. 1 keer per jaar 5 % gemaaid gras verwijderen, bij grasvelden groter dan 2000 m²;
6. 1 keer per jaar 100 % topbeluchten en rollen, bij grasvelden groter dan 2000 m²;
7. 1 keer per jaar 50 % organische korrelbemesting;
8. 1 keer per jaar 7 % grasveld herstellen, inclusief grond aanvullen.

5.5.2. Werkpakket, grasveld talud

Het werkpakket grasveld, talud bestaat uit de oppervlakte van het hele vak. Grasveld, talud is een grasveld waarvan de helling meer is dan 1 : 3.

De werkzaamheden aan de werkpakketten grasveld, vlak en grasveld, talud zijn nagenoeg hetzelfde. Het verschil is dat niet alle machines op een helling van meer dan 1 : 3 kunnen maaien. Het onderhoud dat aan grasveld, talud wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 22 keer per jaar 100 % maaien;
3. 11 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 1 keer per jaar 10 % blad verwijderen;
5. 1 keer per jaar 5 % gemaaid gras verwijderen, bij grasvelden groter dan 2000 m²;
6. 1 keer per jaar 7 % grasveld herstellen, inclusief grond aanvullen.

5.5.3. Werkpakket, grasveld evenemententerrein

Het werkpakket grasveld, evenemententerrein bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een grasveld waarvan de helling minder dan 1 : 3 is dat intensief gebruikt wordt.

Daardoor zijn er meer onderhoudswerkzaamheden nodig om het streefbeeld te realiseren.

Het onderhoud dat aan grasveld, evenemententerrein wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij grasveld, vlak worden uitgevoerd;
het 11 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat geen 5 % maar 1% van de oppervlakte obstakel is.

Aanvullende werkzaamheden op het werkpakket grasveld, vlak.

2. extra, 1 keer per jaar 100 % topbeluchten en rollen;
3. extra, 1,5 keer per jaar 100 % organisch korrelbemesting;
4. extra, 1 keer per jaar 8 % grasveld herstellen, inclusief grond aanvullen.

5.5.4. Werkpakket, grasveld trambaan

Het werkpakket grasveld, trambaan bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is de ruimte tussen de tramsporen inclusief 1 meter aan beide zijden van het tramspoor. Een trambaan heeft altijd een helling van minder dan 1 : 3.

Bij werkzaamheden op de trambaan is er speciale aandacht voor de veiligheid van de mensen die de werkzaamheden uitvoeren. Hiervoor is het noodzakelijk dat er bij de uitvoering van de werkzaamheden een veiligheidsman aanwezig is. Het onderhoud dat aan grasveld, trambaan wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 22 keer per jaar 100 % maaien;
3. 11 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is.
4. 2 keer per jaar 50 % blad verwijderen;
5. 1 keer per jaar 7 % grasveld herstellen, inclusief grond aanvullen.

5.5.5. Werkpakket, grasveld drainage

Het werkpakket grasveld, drainage bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een grasveld met een helling van minder dan 1 : 3 waaronder drainage ligt. Het onderhoud aan de drainage wordt uitgedrukt in strekkende meters drainage. Omdat deze gegevens niet beschikbaar zijn, worden de werkzaamheden per vierkante meter geschat.

Het onderhoud dat aan grasveld, drainage wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij grasveld, vlak worden uitgevoerd:
Aanvullende werkzaamheden op het werkpakket grasveld, vlak.
2. eens in de 3 jaar 100 % van de drains doorspuiten;
3. eens in de 3 jaar 100 % van de controleputten schoonmaken;
4. 1 keer per jaar 10 % grond afgraven, zand aanbrenen, inzaaien.

5.5.6. Werkpakket, grasveld met bollen vlak

Het werkpakket grasveld met bollen, vlak bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een grasveld met een helling van minder dan 1 : 3 waarin bolgewassen staan. De bolgewassen kunnen per vak variëren (Narcissen en Krokussen) waardoor het tijdstip van de eerste maaibeurt verschilt. Hierdoor kan het aantal maaibeurten dat per jaar wordt uitgevoerd variabel zijn. Het onderhoud dat aan grasveld met bollen, vlak wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 100 % het loof van de bollen maaien en afvoeren;
3. 19 keer per jaar 100 % maaien;
4. 10 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
5. 1 keer per jaar 10 % blad verwijderen;
6. 1 keer per jaar 50 % organisch korrelbemesting (t.b.v. het grasveld);
7. 1 keer per jaar 50 % organisch korrelbemesting (t.b.v. de bollen);
8. 1 keer per jaar 7 % grasveld herstellen, inclusief grond aanvullen;
9. 1 keer per jaar 7 % van de bollen inboeten.

5.5.7. Werkpakket, grasveld met bollen talud

Het werkpakket grasveld met bollen, talud bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een grasveld met een helling van meer dan 1 : 3 waarin bolgewassen staan.

Het verschil tussen de werkpakketten grasveld met bollen, vlak en grasveld met bollen, talud is dat de machines dusdanig moeten zijn aangepast dat ze op een helling van meer

dan 1 : 3 kunnen maaien. Het onderhoud dat aan grasveld met bollen, talud wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij grasveld met bollen, vlak worden uitgevoerd.

5.5.8. Werkpakket, grasveld harde rand

Het werkpakket grasveld, harde rand bestaat uit de grens tussen een grasveld en een verhard oppervlak. De breedte van grasveld, harde rand staat niet vast. Harde randen liggen langs allerlei soorten verharding, inclusief halfverharding en een grasveld. Het onderhoud dat aan grasveld, harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % randsteken;
2. 4 keer per jaar 100 % randknippen.

5.5.9. Werkpakket, grasveld zachte rand siergroen

Het werkpakket, grasveld, zachte rand siergroen is de rand tussen een grasveld en een vak siergroen (vaste planten, wisselperken, rozen en fijne heesters). De breedte van grasveld, zachte rand staat niet vast. Dit werkpakket is de grens van twee vakken met verschillende werkpakketten waarvan de overeenkomst is dat ze een decoratieve functie hebben. Dit wordt bereikt doordat de rand strak en recht is. Het onderhoud dat aan grasveld, zachte rand siergroen wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % randsteken;
2. 4 keer per jaar 100 % randknippen.

5.5.10. Werkpakket, grasveld waterrand

Het werkpakket grasveld waterrand, is de grens van een vak met het werkpakket grasveld met een waterpartij. De breedte van grasveld waterrand staat niet vast. Het onderhoud dat aan grasveld, waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen (0,5 m breed);
2. 6 keer per jaar 100 % bijmaaien (0,5 m breed);
3. 6 keer per jaar 100 % maaisel afruimen (0,5 m breed) inclusief slootvissen.

5.5.11. Werkpakket, grasveld, rand obstakel

Het werkpakket grasveld rand obstakel, is de grens van een vak met het werkpakket grasveld met een verticaal obstakel zoals een muur, hekwerk of bank. De breedte van grasveld, rand obstakel staat niet vast. Het onderhoud dat aan grasveld, rand obstakel wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 6 keer per jaar 100 % bijmaaien.

5.6. Groep ruiggrasveld

Ruiggrasveld heeft een recreatieve functie. Ze wordt onder andere gebruikt als hondenuitlaatplaats.

Streefbeeld

Het streefbeeld van ruiggrasveld is een groene niet regelmatige grasmat.

Met een groene niet regelmatige grasmat wordt bedoeld dat het gras verschilt in hoogte en dichtheid pollen en open plekken kunnen voorkomen. Het beeld van de groep ruiggrasveld is onregelmatiger dan van de groep grasveld.

Onderhoudspakket

Bij de groep ruiggrasveld ligt de nadruk van het onderhoud op het niet te lang laten worden van het gras. Hiervoor wordt er 6 tot 11 keer per jaar gemaaid waarbij het maaisel alleen

na de eerste maaibeurt wordt verwijderd. De randen en obstakels worden bij elke maaibeurt bijgemaaid.

Doordat het beeld van ruiggrasveld grover is dan bij grasveld zijn de omstandigheden waaronder wordt gemaaid minder van belang. Hierdoor zijn er bij de groep ruiggrasveld minder werkpakketten.

5.7. Werkpakketten van ruiggrasveld

De groep ruiggrasveld wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- ruiggrasveld, vlak;
- ruiggrasveld, talud;
- ruiggrasveld, parkeerplaats;
- ruiggrasveld, harde rand.

5.7.1. Werkpakket, ruiggrasveld, vlak

Het werkpakket ruiggrasveld, vlak bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een vak, met een helling van minder dan 1 : 2. Het onderhoud dat aan ruiggrasveld, vlak wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 6 keer per jaar 100 % maaien;
3. 1 keer per jaar, na de eerste maaironde, 100 % maaisel afvoeren;
4. 1 keer per jaar 7 % herstellen en grond aanvullen;
5. 6 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is.

5.7.2. Werkpakket, ruiggrasveld, talud

Het werkpakket ruiggrasveld, talud bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een vak, met een helling van meer dan 1 : 2. Het verschil tussen de werkpakketten ruiggrasveld, vlak en ruiggrasveld, talud is dat de machines moeten zijn aangepast zodat ze op een helling van meer dan 1:2 kunnen maaien. Het onderhoud, dat aan ruiggrasveld, talud wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij ruiggrasveld, vlak worden uitgevoerd.

5.7.3. Werkpakket, ruiggrasveld, parkeerplaats

Het werkpakket ruiggrasveld, parkeerplaats bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een vak, met een helling van minder dan 1 : 2 dat als parkeerplaats in gebruik is. Er komen geen obstakels in voor. De ondergrond van het vak is verstevigd door middel van grasbetontegels, ritterplaten of een gelijkwaardige constructie. Het onderhoud, dat aan grasveld, parkeerplaats wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 7 keer per jaar 100 % maaien;
2. 1 keer per jaar 10 % van het grasveld, parkeerplaats herstellen.

5.7.4. Werkpakket, ruiggrasveld, harde rand.

Het werkpakket ruiggrasveld, harde rand bestaat uit de grens tussen een ruiggrasveld en een verhard oppervlak. De breedte van ruiggrasveld, harde rand staat niet vast. Het onderhoud, dat aan ruiggrasveld, harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 6 keer per jaar 100 % maaien;
2. 6 keer per jaar 100 % maaisel afruimen.

6 Hoofdgroep, natuurlijke kruidachtige vegetatie

Kruidachtige vegetatie bestaat uit planten die in de winter tot op het maaiveld afsterven, in de bodem overwinteren en in het voorjaar weer nieuwe bovengrondse delen vormen. De verdeling van kruidachtige vegetatie in hoofdgroepen is gebaseerd op het verschil in functie. Bij kruidachtige vegetatie staat de recreatieve functie centraal. De recreatieve functie kan in intensieve recreatie (sport en spel) en extensieve recreatie (rust en ruimte) worden verdeeld. Kruidachtige vegetatie met een extensieve recreatieve of natuur functie worden ingedeeld bij de hoofdgroep natuurlijke kruidachtige vegetatie.

Streefbeeld

Het streefbeeld van een natuurlijke kruidachtige vegetatie is een vak-vullende, schadevrije, gevarieerde, ongeordende, natuurlijke vegetatie.

Met gevarieerd wordt bedoeld dat er naar gestreefd wordt zoveel mogelijk verschillende soorten planten in het vak te krijgen. Met ongeordend wordt bedoeld dat de vegetatie er niet geordend of net uitziet. Met natuurlijk wordt bedoeld dat er in het vak niet naar één soort maar naar een vegetatietype (een groep planten) wordt gestreefd waarbij de vorm van de beplanting in het vak als geheel wordt beschouwd.

Onderhoudspakket

Het onderhoud dat aan alle kruidachtige vegetatie wordt uitgevoerd, is het regelmatig afknippen van de bovengrondse delen. Hierdoor blijven de gewenste soorten in het vak gehandhaafd en wordt de ontwikkeling van houtige opslag voorkomen. Aan natuurlijk kruidachtige vegetatie wordt minder dan 5 keer per jaar werkzaamheden uitgevoerd. Hierdoor wordt een ongeordend beeld bereikt.

6.1. Indeling natuurlijke kruidachtige vegetatie

De verdeling van de hoofdgroep natuurlijk kruidachtige vegetatie in groepen is gebaseerd op het verschil in streefbeeld van de vegetatie. Het streefbeeld van de groep omschrijft hoe het oppervlak van de kruidachtige vegetatie er uit moet zien. Hieruit volgt het onderhoudspakket.

De groepen van de natuurlijke kruidachtige vegetatie zijn onderverdeeld naar het onderhoud dat het meeste voor komt. De nadruk van het onderhoud van de groep ligt op de maaifrequentie van de vegetatie.

De verdeling van de groepen in werkpakketten is gebaseerd op de beperkingen die er voor de uitvoering zijn (vlak, talud, drassig) of op de relaties met andere groepen (harde rand, zachte rand, bomen, obstakels). Het streefbeeld van de groep wordt bereikt door het onderhoud aan een combinatie van werkpakketten.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
natuurlijke kruidachtige vegetatie	berm	berm, vlak (86)
		berm, talud (88)
		berm, trambaan (89)
		berm, beschermde soorten (86S)
		berm harde rand (E20)
		berm, watterand (W03)
	weide	weide, vlak (87)
		weide, talud (85)
		weide, moeras (123)
		weide, rietkraag (W10)
		weide, harde rand (E19)
		weide, watterand (W02)
	ruigte	ruigte, 1 x per 2 jaar (200)
		ruigte, drassig 1 x per 2 jaar (120)
		ruigte, 1 x per 5 jaar (500)
		ruigte, 1 x per 10 jaar (95)
		ruigte, niet maaien Helm (105)
		ruigte niet maaien Stuioplek (115)

6.2. Groep, berm

Berm heeft hoofdzakelijk een ecologische en extensieve recreatieve functie. Deze is aangelegd als een natuurlijk uitziende bloemenberm met vegetatie die van nature is ontwikkeld. Bermen worden bij de aanleg vaak ingezaaid. Na verloop van jaren worden de ingezaaide soorten vervangen door soorten die van nature bij de aanwezige grondsoort horen.

Streefbeeld

Het streefbeeld van berm, is een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.

Een gesloten kruidachtige vegetatie wil zeggen dat er geen gaten in de vegetatie voorkomen. Een vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid zijn kruidachtige planten die zich in de loop van de tijd in het vak hebben gevestigd en zich door een regelmatig maaieregime handhaven (bestendig beheer).

Onderhoudspakket

Bij de groep berm wordt de vegetatie 2 keer per jaar gemaaid en het vrijkomende maaisel afgevoerd maar eerst blijft het een paar dagen liggen zodat het zaad achterblijft. De eerste maaironde wordt uitgevoerd als 60 % van de planten is uitgebloeid. Door het afhaken van het maaisel wordt de bodem verschaald waardoor de bloei van de vegetatie wordt bevorderd. Het tijdstip en frequentie van maaien is bepalend voor de diversiteit van de vegetatie.

Om de ontwikkeling van specifieke vegetatietypen te stimuleren, worden verschillende bermen op diverse tijdstippen gemaaid. Het voorkomen van een vegetatietype is afhankelijk van het tijdstip van maaien. Een eenmaal gehanteerd maaieregime moet zoveel mogelijk worden gecontinueerd om de gevestigde soorten te handhaven. De maaitijdstippen van de verschillende bermen zijn gerelateerd aan vegetatietypen. In onderstaande tabel zijn de maaitijdstippen voor de verschillende vegetatietypen weergegeven:

berm 2 keer maaien en afhaken	
Vegetatietype	Maaitijdstip
Fluitenkruidberm / Bloemenweide	1 ^e x, mei/juni - 2 ^e x, september/oktober
Glanshaverhooiland	1 ^e x, augustus - 2 ^e x, eind oktober

De eerste maaironde wordt uitgevoerd als 60 % van de bloemen is uitgebloeid.

Bermen zijn standaard vegetaties, het vegetatietype dat hier voorkomt is Fluitekruidberm / Bloemenweide. Berm, beschermde soorten is Glanshaverhooiland.

6.3. Werkpakketten van berm

De groep berm wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- berm, vlak;
- berm, talud;
- berm, beschermde soorten;
- berm, trambaan;
- berm, harde rand;
- berm, waterrand.

6.3.1. Werkpakket, berm, vlak

Het werkpakket berm, vlak bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een berm waarvan de helling minder is dan 1 : 2. Het standaard vegetatietype is Fluitenkruidberm/ Bloemenweide. Het onderhoud dat aan berm, vlak wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 2 keer per jaar 100 % maaien;
3. 2 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 2 keer per jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen;
5. 1 keer per jaar 2 % berm herstellen, inclusief frezen en grond aanvullen, o.a. sporen.

6.3.2. Werkpakket, berm, talud

Het werkpakket berm, talud bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een berm waarvan de helling meer is dan 1 : 2. Het verschil tussen de werkpakketten berm, vlak en berm, talud is dat de machines dusdanig moeten zijn aangepast dat ze op een helling van meer dan 1 : 2 kunnen maaien. Het onderhoud, dat aan berm, talud wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij berm, vlak worden uitgevoerd.

6.3.3. Werkpakket, berm beschermde soorten

Het werkpakket, berm beschermde soorten is gelijk als het werkpakket berm vlak en berm talud. Als aanvulling op het werkpakket vlak wordt aangegeven dat er bijzondere soorten voorkomen. De vakken zijn vlak of liggen in een talud. De enige afwijking van het werkpakket berm beschermde soorten is het tijdstip van maaien. Dit kan de vegetatie Glanshaverhooiland zijn maar kunnen ook andere vegetaties met een afwijkend maaitijdstip zijn. In de bestekken worden de afwijkende maaitijdstippen vastgelegd.

6.3.4. Werkpakket, berm, trambaan

Het werkpakket berm, trambaan bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is de ruimte tussen de tramsporen inclusief 1 meter aan beide zijden van het tramspoor. Een trambaan is per definitie vlak. Bij werkzaamheden op de trambaan is er speciale aandacht voor de veiligheid. Het onderhoud, dat aan berm, trambaan wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 2 keer per jaar 100 % maaien;
3. 2 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 2 keer per jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen;
5. 1 keer per jaar 2 % herstellen, inclusief frezen en grond aanvullen o.a. bij tramhaltes.

6.3.5. Werkpakket, berm, harde rand

Het werkpakket berm, harde rand bestaat uit de grens tussen een grasveld en een verhard oppervlak. De breedte van berm, harde rand staat niet vast. Het onderhoud, dat aan berm, harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 2 keer per jaar 100 % van de rand maaien;
2. 2 keer per jaar 100 % maaisel afruimen.

6.3.6. Werkpakket, berm, waterrand

Het werkpakket berm, waterrand is de grens van een vak met het werkpakket berm met een waterpartij. De breedte van berm, waterrand staat niet vast. Het onderhoud, dat aan berm, waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderd (breedte 0,5 m);
2. 2 keer per jaar 100 % rand maaien (breedte 0,5 m);
3. 2 keer per jaar 100 % maaisel afruimen (breedte 0,5 m) inclusief slootvissen.

6.4. Groep, weide

Weide heeft een ecologische functie en extensieve recreatieve functie. Deze is aangelegd als een natuurlijk uitziende bloemenberm met vegetatie die van nature is ontwikkeld. Weide wordt bij de aanleg vaak ingezaaid. Na verloop van jaren zijn de ingezaaide soorten vervangen door soorten die van nature bij de aanwezige grondsoort horen.

Streefbeeld

Het streefbeeld van weide is een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.

Een gesloten kruidachtige vegetatie wil zeggen dat er geen gaten in de vegetatie voorkomen. Een vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid zijn kruidachtige planten die zich in de loop van de tijd in het vak hebben gevestigd en zich door een regelmatig maairegime handhaven (bestendig beheer).

Onderhoudspakket

Bij de groep weide wordt de vegetatie 1 keer per jaar gemaaid en het vrijkomende maaisel afgevoerd. Door het afhaken van het maaisel wordt de bodem verschaald waardoor de bloei van de vegetatie wordt bevorderd. Het tijdstip en frequentie van maaien is bepalend voor de diversiteit van de vegetatie. Om de ontwikkeling van specifieke vegetatietype te stimuleren worden verschillende weiden op diverse tijdstippen gemaaid. Het voorkomen van een vegetatietype is afhankelijk van het tijdstip van maaien. Een eenmaal gehanteerd maairegime moet zoveel mogelijk worden gecontinueerd om de gevestigde soorten te handhaven. De maaitijdstippen van de verschillende weiden, zijn gerelateerd aan vegetatietypen. In onderstaande tabel zijn de maaitijdstippen voor de verschillende vegetatietypen weergegeven:

weide 1 keer maaien en afhaken	
vegetatietype	maaitijdstip
Slangenkruidgemeenschap	september
Kattenstaartberm / Moerasspiraeagemeenschap	oktober/november
Dotterbloemhooiland / Koekoeksbloemhooiland	augustus

6.5. Werkpakketten van weide

De groep weide wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- weide, vlak;
- weide, talud;
- weide, moeras;
- weide, rietkraag;
- weide, harde rand;
- weide, drassige rand;
- weide, waterrand.

6.5.1. Werkpakket, weide, vlak

Het werkpakket weide, vlak bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een bloemenweide met een helling van minder dan 1 : 2. Het onderhoud, dat aan weide, vlak wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 100 % maaien;
3. 1 keer per jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 1 keer per jaar 100 % wiersen en maaisel afvoeren;

6.5.2. Werkpakket, weide, talud

Het werkpakket weide, talud bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een bloemenweide met een helling van meer dan 1 : 2. Het verschil tussen de werkpakketten weide, vlak en weide, talud is dat de machines dusdanig moeten zijn aangepast dat ze op een helling van meer dan 1 : 2 kunnen maaien. Het onderhoud dat aan weide, talud wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. de werkzaamheden die bij weide, vlak worden uitgevoerd.

6.5.3. Werkpakket, weide, moeras

Het werkpakket weide, moeras bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een natuurlijke bloemenweide waar ook riet in voor komt. De beplanting staat in het water of in drassige grond. Hierdoor moet er gemaaid worden met speciale machines of met de hand. Om de natuurlijke flora en fauna optimaal tot ontwikkeling te laten komen wordt er elk jaar 50% van de vegetatie gemaaid, organismen kunnen dan in de overige 50% schuilen. Het onderhoud, dat aan weide, moeras wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 50 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 50 % handmatig rietmaaien tot 10 cm boven de waterspiegel;
3. 1 keer per jaar 50 % maaisel afvoeren inclusief slootvissen.

6.5.4. Werkpakket, weide-rietkraag

Onder weide-rietkraag wordt de rand tussen een weide en een watergang verstaan waar een rietkraag voorkomt. De weide-rietkraag bestaat uit een rietvegetatie die elk jaar gemaaid wordt. Het onderhoud dat aan weide-rietkraag wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 50 % machinaal rietmaaien tot 10 cm boven de waterspiegel;
3. 1 keer per jaar 50 % handmatig rietmaaien tot 10 cm boven de waterspiegel;
4. 1 keer per jaar 100 % maaisel afvoeren inclusief slootvissen.

6.5.5. Werkpakket, weide, harde rand

Het werkpakket weide, harde rand bestaat uit de grens tussen een berm en een verhard oppervlak. De breedte van weide, harde rand staat niet vast. Het onderhoud dat aan weide, harde rand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % rand maaien (breedte 1 m);
2. 1 keer per jaar 100 % maaisel afvoeren (breedte 1 m).

6.5.6. Werkpakket, weide, waterrand

Onder weide, waterrand wordt de rand tussen een weide en een watergang verstaan. De breedte van weide, waterrand staat niet vast. Het onderhoud dat aan weide, waterrand wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per jaar 100 % maaien (breedte 0,5 m);
3. 1 keer per jaar 100 % maaisel afvoeren (breedte 0,5 m) inclusief slootvissen.

6.6. Groep, ruigte

Ruigte heeft een ecologische en extensieve recreatieve functie. Deze is aangelegd als een natuurlijk uitzijende bloemenveld met vegetatie die van nature ontwikkeld is. Ruigten worden bij de aanleg vaak ingezaaid. Na verloop van jaren worden de ingezaaide soorten vervangen door soorten die van nature bij de aanwezige grondsoort horen.

Streefbeeld

Het streefbeeld van ruigte is een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.

Een gesloten kruidachtige vegetatie wil zeggen dat er geen gaten in de vegetatie voorkomen. Een vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid zijn kruidachtige planten die zich in de loop van de tijd in het vak hebben gevestigd en zich door een regelmatig maaieregime handhaven (bestendig beheer).

Onderhoudspakket

Bij de groep ruigte wordt de vegetatie gemaaid en het vrijkomende maaisel afgevoerd. Het tijdstip en frequentie van maaien is bepalend voor de diversiteit van de vegetatie. Het voorkomen van een vegetatietype is afhankelijk van het tijdstip en de frequentie van maaien. Een eenmaal gehanteerd maaieregime moet worden gecontinueerd. Dit maaieregime verschilt per groep. Ruigte wordt minder dan 1 keer per jaar gemaaid. Het maaien voorkomt het verhouten van de vegetatie. Hoe minder een vegetatie wordt gemaaid hoe ruiger het beeld van de vegetatie is.

6.7. Werkpakketten van ruigte

De groep ruigte wordt verdeeld in de volgende werkpakketten:

- ruigte, 1 x per 2 jaar;
- ruigte, drassig 1 x per 2 jaar; (riet)
- ruigte, 1 x per 5 jaar;
- ruigte, 1 x per 10 jaar; (duingrasland)
- ruigte, niet maaien Helm;
- ruigte niet maaien stuifplek.

6.7.1. Werkpakket, ruigte, 1 x per 2 jaar

Het werkpakket ruigte, 1 x per 2 jaar bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een ecologische vegetatie die eens in 2 jaar wordt gemaaid. Het gebied waar deze vegetatie voor komt kan geaccidenteerd zijn en onder een helling liggen. Het onderhoud, dat aan ruigte, 1 x per 2 jaar wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per 2 jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per 2 jaar 100 % maaien;
3. 1 keer per 2 jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 1 keer per 2 jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen;
5. 1 keer per 2 jaar 100 % zaailingen en opschot verwijderen.

6.7.2. Werkpakket, ruigte, drassig 1 x per 2 jaar

Het werkpakket ruigte, drassig 1 x per 2 jaar bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een ecologische drassige vegetatie die eens in 2 jaar wordt gemaaid, deze vegetatie bestaat voornamelijk uit rietvegetatie. Het onderhoud, dat aan ruigte, drassig 1 x per 2 jaar wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per 2 jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per 2 jaar 100 % maaien, tot 10 cm boven de waterspiegel;
3. 1 keer per 2 jaar 100 % maaisel verwijderen d.m.v. slootvissen;

4. 1 keer per 10 jaar 100 % van het riet verwijderen d.m.v. uitkrabben;
5. 1 keer per 10 jaar 100 % verwijderde riet afvoeren, deels verwerken in hopen;
6. 1 keer per 2 jaar 100 % zaailingen en opslag verwijderen.

6.7.3. Werkpakket, ruigte, 1 x per 5 jaar

Het werkpakket ruigte, 1 x per 5 jaar bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een ecologische vegetatie die eens in 5 jaar wordt gemaaid. Het gebied waar deze vegetatie voor komt ligt voornamelijk langs natuurlijke beplantingsvakken. Het onderhoud, dat aan ruigte, 1 x per 5 jaar wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per 5 jaar 100 % stenen en takken verwijderen;
2. 1 keer per 5 jaar 100 % maaien;
3. 1 keer per 5 jaar 100 % obstakels bijmaaien, aangenomen wordt dat 5 % van de oppervlakte obstakel is;
4. 1 keer per 5 jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen;
5. 1 keer per 5 jaar 100 % zaailingen en opschoot verwijderen.

6.7.4. Werkpakket, ruigte, 1 x per 10 jaar

Het werkpakket ruigte, 1 x per 10 jaar bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en is een ecologische vegetatie die voornamelijk uit duingrasland bestaat. De vegetatie wordt eens in 10 jaar gemaaid. Het gebied waar deze vegetatie voorkomt kan geaccidenteerd zijn en onder een helling liggen. Het onderhoud, dat aan ruigte, 1 x per 10 jaar wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per 10 jaar 100 % maaien.

6.7.5. Werkpakket, ruigte, niet maaien Helm

Het werkpakket ruigte, niet maaien Helm bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en bestaat uit een ecologische vegetatie die voornamelijk in de duinen voor komt en uit Helmgras bestaat. Helmgras wordt niet gemaaid. Het onderhoud dat aan ruigte, niet maaien Helm wordt uitgevoerd bestaat uit:

1. 1 keer per jaar 2 % inplanten.

6.7.6. Werkpakket, ruigte, niet maaien Stuifplek

Het werkpakket ruigte, niet maaien Stuifplek bestaat uit de oppervlakte van het hele vak en bestaat uit een ecologische duin waar geen vegetatie op voor komt. Hier wordt geen onderhoud aan uitgevoerd.

7 Overige Hoofdgroepen

Naast de hiervoor beschreven groenvlakken, -randen en bomen die door de groenbeheerders van DPZ worden beheerd, zijn er nog enkele andere groen-gerelateerde elementen in GISIB geregistreerd die uitleg behoeven. Ten behoeve van de structuur zijn deze eveneens opgenomen in hoofdgroepen te weten: “Overige bomen” en “Overig groen”. Aan deze elementen zijn geen streefbeelden en onderhoudspakketten toegekend.

7.1. Hoofdgroep “Overige bomen”

De verdeling van de hoofdgroep overige bomen in groepen en werkpakketten is gebaseerd op de informatie die voor een groep gebruikers gewenst is. De werkpakketten zijn niet in de beheerdershandleiding omschreven.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
Overige bomen	Boom overig	boom niet in beheer bij Gem. DH (A41)
		boom in houtsingel (N41)
		boom nader te bepalen (A00)
		gereserveerde boomplaats (A99)
		boom in bos (N42)
	Monumentaal particulier	monumentaal particulier (A40)
		mon. gereserveerde plantplaats (A97)
	Historisch	historische gegevens van straatboom (A98)

7.2. Hoofdgroep “Overig groen”

De verdeling van de hoofdgroep overig groen in groepen en werkpakketten is gebaseerd op de informatie die voor een groep gebruikers gewenst is. De werkpakketten zijn niet in de beheerdershandleiding omschreven.

Hoofdgroep	Groep	Werkpakket (code)
	Braakliggend	open vak / braakliggend terrein (125)
	Hobby/Prive-tuintjes	hobby tuintjes / prive tuintjes (130)

8 Andere werkpakketten

Werkpakketten die niet in het beheersysteem zijn opgenomen en waarvan wordt voorgesteld ze toe te voegen.

- natuurbos, waterrand;
- houtsingel waterrand.

Werkpakket dat niet in de handleiding is opgenomen en wel in GISIB staat:

- **Groep:** - code 23 Struweel. **Werkpakket:** code S03. “Rand struweel algemeen”. Aan dit werkpakket zijn geen hoeveelheden gekoppeld.
- **In het verleden is het werkpakket fijne heesters waterrand afgeschaft. Nu staat dit werkpakket weer in GISIB. Dit moet worden verwijderd.**

Bijlage 1: Samenvatting streefbeelden

Hoofdgroep bomen			
Een vitale boom die optimaal van vorm is. De optimale vorm van een boom is een rechte voldoende takloze stam met een voor de soort goed ontwikkelde kroon. De boom is vrij van schade.			
Groep	Streefbeeld	Werkpakket	Streefbeeld
in verharding	Een schone boomspiegel in een vlakliggende bestrating.	(N11) losse kroon	Een boom met een voldoende takvrije stam (maximaal 4 meter) en een kroon die een voor de soort natuurlijke vorm heeft.
		(N12) opgekroond	Een boom met een voldoende takvrije stam (minimaal 4 meter) en een kroon die is aangepast aan de beperkingen van de omgeving.
		(N13) snoeivorm	Een boom met een voldoende takvrije stam en een kroon die cyclisch wordt verwijderd.
		(N14) trambaansnoei	Een boom met een voldoende takvrije stam (minimaal 6 meter) en een kroon die is aangepast aan de, binnen 5 meter liggende, trambaan.
		(N16) gevelsnoei	Een boom met een voldoende takvrije stam en een kroon die is aangepast aan de ernaast staande gevel.
		(N15) monumentaal snoei	Een oude vitale boom, met bijzondere uitstraling.
in vegetatie	Niet anders dan het algemene streefbeeld.	(N21) losse kroon	zie boven
		(N22) opgekroond	zie boven
		(N23) snoeivorm	zie boven
		(N24) trambaansnoei	zie boven
		(N26) gevelsnoei	zie boven
		(N25) monumentaal snoei	zie boven
in beplanting	Niet anders dan het algemene streefbeeld.	(N31) losse kroon	zie boven
		(N32) opgekroond	zie boven
		(N33) snoeivorm	zie boven
		(N34) trambaansnoei	zie boven
		(N36) gevelsnoei	zie boven
		(N35) monumentaal snoei	zie boven

Hoofdgroep natuurlijke verhoude beplanting

Het streefbeeld is een schadvrije, gevarieerde, ongeordende, natuurlijke beplanting.

Groep	Streefbeeld	(nr.) Werkpakket
natuurbos	Een opgaande van nature ontwikkelde beplanting met een verticale structuur. Het bos bestaat uit een boomlaag, struiklaag en kruidlaag. De soorten vestigen zich van nature in het bos.	(30N) natuurbos (m2)
		(20B) natuurbos harde rand (m1)
parkbos	Een opgaande ontworpen beplanting met een verticale structuur. Het bos bestaat uit een boomlaag, struiklaag en kruidlaag, waarbij de soorten zijn aangeplant en in stand worden gehouden.	(30P) parkbos (m2)
		(P03) parkbos harde rand (m1)
		(W04) parkbos waterrand (m1)
houtsingel	Een kruidenlaag met groepen opgaande struiken. De groepen staan uiteindelijk 3 tot maximaal 10 meter uit elkaar.	(35H) houtsingel (m2)
		(22B) houtsingel harde rand (m1)
struweel	Een gesloten struiklaag van opgaand bosplantsoen.	(35S) struweel (m2)
		(R35) struweel harde rand (m1)
		(W05) struweel waterrand (m1)
duinstruweel	Een gesloten struiklaag van opgaande gebiedseigen beplanting van minimaal 3 meter hoog.	(36) duinstruweel (m2)
		(R36) duinstruweel harde rand (m1)

Hoofdgroep cultureel verhoude beplanting

Het streefbeeld is een schadevrije, functionele, geordende, cultureel, onkruidvrije beplanting.

Groep	Streefbeeld	(nr.) Werkpakket
grove sierheesters	Een gesloten gelijkvormige beplanting zonder kruidlaag met een strakke rand.	(40) grove heesters (m2)
		(C13) grove heesters harde rand (m1)
		(C14) grove heesters zachte rand (m1)
		(W06) grove heesters watterand (m1)
fijne sierheesters	Een open gelijksoortige beplanting zonder kruidlaag en met een strakke rand.	(45) fijne heesters (m2)
		(B45) fijne heesters bodembedekkend (m2)
		(R45) fijne heesters harde rand (m1)
sierhagen	Een gesloten gelijksoortige beplanting zonder kruidlaag en met een strak geknipte blokvorm.	(55) hagen m2 knippen (m2K)
		(55H) hagen harde rand (m1)
		(55Z) hagen zachte rand (m1)
sierrozen	Een zwart beplantingsvak met veel individuele rozenstruiken met veel geurende rozen (bloemen).	(50) struikrozen (m2)

Hoofdgroep cultureel kruidachtige vegetatie

Het streefbeeld van een natuurlijke kruidachtige vegetatie is een vlakvullende, schadevrije, functionele, geordende, cultureel vegetatie.

Groep	Streefbeeld	(nr.) Werkpakket
siervegetatie	Een langdurige bloeiende vegetatie waar geen onkruid in voorkomt.	(60) vaste planten (m2)
		(B60) vaste planten bodembedekkend (m2)
		(65) seizoensbeplanting (m2)
grasveld	Een fris groene, kort egaal geknipte, gesloten grasmat met strakke randen langs obstakels, paden en siergroen.	(75) grasveld, vlak (m2)
		(76) grasveld, talud (m2)
		(77) grasveld, trambaan (m2)
		(75 S) grasveld, evenemententerrein (m2)
		(75 D) grasveld, drainage (m2)
		(75 B) grasveld met bollen, vlak (m2)
		(75 C) grasveld met bollen, talud (m2)
		(E 10) grasveld, harde rand (m1)
		(E 09) grasveld, zachte rand siergroen (m1)
		(W01) grasveld, watterand(m1)
(E11) grasveld, rand obstakel (m1)		
ruiggrasveld	Een groene niet regelmatige grasmat met onregelmatige randen.	(90) ruiggrasveld, vlak (m2)
		(91) ruiggrasveld, talud (m2)
		(75 P) ruiggrasveld, parkeerplaats (m2)
		(E21) ruiggrasveld, harde rand (m1)

Hoofdgroep natuurlijke kruidachtige vegetatie

Het streefbeeld van een natuurlijke kruidachtige vegetatie is een vlakvullende, schadvrije, gevarieerde, ongeordende, natuurlijke vegetatie.

Groep	Streefbeeld	Werkpakket
berm	Een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.	(86) berm, vlak (m2)
		(86S) berm, bijzondere soorten (m2)
		(88) berm, talud (m2)
		(89) berm, trambaan (m2)
		(E20) berm, harde rand (m1)
		(W03) berm, waterrand (m1)
weide	Een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.	(87) weide, vlak (m2)
		(85) weide, talud (m2)
		(123) weide moeras (m2)
		(W10) weide, rietkraag (m2)
		(E19) weide, harde rand (m1)
		(W02) weide, waterrand (m1)
ruigte	Een gesloten kruidachtige vegetatie die van nature aansluit bij de bodemgesteldheid.	(95) ruigte, 1 x per 10 jaar (m2)
		(105) ruigte, niet maaien Helm (m2)
		(115) ruigte, niet maaien Stuifplek (m2)
		(120) ruigte, drassig 1 x per 2 jaar (m2)
		(200) ruigte, 1 x per 2 jaar (m2)
		(500) ruigte, 1 x per 5 jaar (m2)

Bijlage 2: Samenvatting werkpakketten

Hoofdgroep bomen			
Onderhoud van bomen -1x p.jr. 10 % eenv. verzorging incl. schade		Onderhoud van bomen, in tijd na aanplant -1x p.jr.50% <15 jr. begeleidings snoei -1x p.jr. 3% < 15 jr. boom verwijderen -1x p.jr. 1% 15-30 jr. boom verwijderen -1x p.jr. 3% > 30 jr. boom verwijderen -1x p.jr. 45% < 15 jr. verwijderen stamschot -2x p.jr. 45% > 15 jr. verwijderen stamschot -1x p.jr. 20% < 15 jr. palen en band vervangen -1x p.jr. bomen van 15 jr. palen en band verwijderen	
Groep	Onderhoud	Werkpakket	Onderhoud
bomen in verharding	-5x p.jr. 100% onkruidbestrijding krans -1x p.jr. 10% <15 jr. herstel verharding boomvoet -1x p.jr. 10% >15 jr. herstel verharding boomvoet -1x p.jr. 1% 15-30 jr. bodemverbetering -1x p.jr. 5% >30 jr. bodemverbetering, bemesten.	losse kroon	-1x p.jr.20% 15-30 jr. snoeien -1x p.jr.12,5% >30 jr. snoeien
		opgekroond	-1x p.jr.25% 15-30 jr. snoeien -1x p.jr.15% >30 jr. snoeien
		snoeivorm	-1x p.jr.33% >15 jr. kandelaberen
		trambaansnoei	-1x p.jr.33,3% >15 jr. snoeien
		gevelsnoei	-1x p.jr.33,3% >15 jr. snoeien
		monumentaal snoei	-1x p.jr.20% > 30 jr. snoeien -1x p.jr. 10% onderzoek -1x p.jr. 1 % boomanker zetten
bomen in vegetatie	Rekening houden met zachtere ondergrond dan bomen in verharding.	losse kroon	zie boven
		opgekroonde	zie boven
		snoeivorm	zie boven
		trambaansnoei	zie boven
		gevelsnoei	zie boven
		monumentaal snoei	zie boven
bomen in beplanting	Geen stamschot verwijderen bij bomen in grove sierheesters.	losse kroon	zie boven
		opgekroonde	zie boven
		snoeivorm	zie boven
		trambaansnoei	zie boven
		gevelsnoei	zie boven
		monumentaal snoei	zie boven
Jaren is aantal jaar na aanplant op basis van plantmaat stam 18/20 cm.			

Hoofdgroep natuurlijke verhoude beplanting

Groep	Werkpakket	Onderhoud
natuurbos	natuurbos (m2)	- 1x p.jr. 10 % beplanting dunnen; - 1x p.jr. 7,5 % gekapte bomen en struiken uitslepen; - 1x p.jr. 2 % ongewenste soorten verwijderen.
	natuurbos harde rand (m1)	- 2x p.jr. 70 % maaien; - 1x p.jr. 10 % overhangende takken verwijderen.
parkbos	parkbos (m2)	- 1x p.jr. 10 % beplanting dunnen; - 1x p.jr. 10 % gekapte bomen en struiken uitslepen; - 1x p.jr. 5 % ongewenste soorten verwijderen; - 1x p.jr. 1 % herplanten.
	parkbos harde rand (m1)	- 2x p.jr. 70 % maaien; - 1x p.jr. 10 % overhangende takken verwijderen.
	parkbos waterrand	- 1x p.jr. 50 % overhangende takken verwijderen.
houtsingel	houtsingel (m2)	- 1x p.jr. 70 % stenen en takken verwijderen; - 1x p.jr. 70 % maaien; - 1x p.jr. 70 % maaisel verwijderen (incl. zwerfvuil); - 1x p.jr. 25 % werkpakket bomen met losse kroon; - 1x p.jr. 10 % onderbeplanting dunnen; - 1x p.jr. 10 % ongewenste soorten verwijderen.
	houtsingel harde rand (m1)	- 1x p.jr. 10 % overhangende takken verwijderen;
struweel	struweel (m2)	- 1x p.jr. 5 % opslag en zaailingen verwijderen; - 1/5 jr. 10 % beplanting dunnen; - 1x p.jr. 0,5 % beplanting inboeten.
	struweel harde rand (m1)	- 1x p.jr. 100 % harde rand maaien; - 1x p.jr. 100 % maaisel verwijderen (incl. zwerfvuil). - 1x p.jr. 50 % overhangende takken verwijderen;
	struweel waterrand (m1)	- 1x p.jr. 50 % overhangende takken verwijderen;
duinstruweel	duinstruweel (m2)	- 1x p.jr. 5 % opslag en zaailingen verwijderen.
	duinstruweel harde rand (m1)	- 1x p.jr. 50 % harde rand maaien; - 1x p.jr. 50 % maaisel verwijderen (incl. zwerfvuil). - 1x p.jr. 10 % overhangende takken verwijderen;

Hoofdgroep cultureel verhoude beplanting

Groep	Werkpakket	Onderhoud
grove heesters	grove heesters (m2)	- 1x p.jr. 10 % snoeien en dunnen; - 1x p.jr. 50 % onkruidvrij maken; - 1x p.jr. 50 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1x p.jr. 1 % zaailingen en opschot verwijderen; - 1x p.jr. 1 % plagen, bestrijden; - 1x p.jr. 5 % inboeten; - 1x p.jr. 5 % grondverbeteren en bemesten.
	grove heesters harde rand (m1)	- 6x p.jr. 100 % onkruidvrij maken; - 3x p.jr. 100 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1x p.jr. 25 % rand snoeien.
	grove heesters zachte rand (m1)	- 6x p.jr. 100 % onkruidvrij maken; - 3x p.jr. 100 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1x p.jr. 25 % rand snoeien.
	grove heesters watterand (m1)	- 1x p.jr. 25 % rand snoeien.
fijne sierheesters	fijne heesters (m2)	- 1x p.jr. 25 % snoeien; - 7x p.jr. 80 % onkruidvrij maken; - 4x p.jr. 80 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1x p.jr. 1 % plagen, bestrijden; - 1x p.jr. 7 % inboeten; - 1x p.jr. 7 % grondverbeteren en bemesten.
	fijne heesters bodembedekkend (m2)	- 1x p.jr. 25 % snoeien; - 7x p.jr. 20 % onkruidvrij maken; - 4x p.jr. 20 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1x p.jr. 1 % plagen, bestrijden; - 1x p.jr. 7 % inboeten; - 1x p.jr. 7 % grondverbeteren en bemesten.
	fijne heesters harde rand (m1)	- 1 x p.jr. 50 % rand snoeien.
sierhagen	hagen m2 knippen (m2K)	- 2 x p.jr. 100 % knippen.
	hagen harde rand (m1)	- 7 x p.jr. 80 % onkruidvrij maken; - 4 x p.jr. 80 % vrijkomend onkruid verwijderen; - 2 x p.jr. 100 % vrijkomend knipafval verwijderen; - 1 x p.jr. 50 % organische korrels bemesting; - 1 x p.jr. 2,5 % inboeten.
	hagen zachte rand (m1)	- 7 x p.jr. 80 % onkruidvrij maken; - 4 x p.jr. 80 % vrijkomend onkruid verwijderen; - 2 x p.jr. 100 % vrijkomend knipafval verwijderen; - 1 x p.jr. 50 % organische korrels bemesting; - 1 x p.jr. 2,5 % inboeten.
sierrozen	struikrozen (m2)	- 1 x p.jr. 100 % voorjaarssnoei; - 1 x p.jr. 100 % zomersnoei; - 8 x p.jr. 100 % onkruidvrij maken; - 8 x p.jr. 100 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % organische bemesting; - 1 x p.jr. 100 % organische korrel bemesting; - 1/5 jr. 100 % grond aangevulde; - 1 p.jr. 5 % 50 cm top laag vervangen; - 1 p.jr. 10 % inboeten.

Hoofdgroep cultuurlijke kruidachtige vegetatie

Groep	Werkpakket	Onderhoud
siervegetatie	seizoensbeplanting (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 2 x p.jr. 100 % planten aanbrengen, 25 st./m2; - 2 x p.jr. 100 % planten verwijderen, en aanharken; - 1 x p.jr. 100 % organische bemesting; - 2 x p.jr. 100 % frezen. - 8 x p.jr. 100 % onkruidvrij maken; - 8 x p.jr. 100 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 3 x p.jr. 50 % uitgebloeide bloemen verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % organische korrel bemesting; - 1 x p.jr. 100 % water gegeven.
	vaste planten (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 50% afknippen; - 8 x p.jr. 100 % onkruidvrij maken; - 8 x p.jr. 100 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 3 x p.jr. 100 % uitgebloeide bloemen verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % organische korrel bemesting.
	vaste planten bodembedekkend (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100% afmaaien; - 8 x p.jr. 16 % onkruidvrij maken; - 8 x p.jr. 16 % vrijkomend materiaal verwijderen; - 1 x p.jr. 2 % inboeten; - 1 x p.jr. 100 % organische korrel bemesting.
grasveld	grasveld vlak (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 22 x p.jr. 100 % maaien; - 11 x p.jr. 5 % van de oppervlakte obstakelmaaien; - 1 x p.jr. 10 % blad verwijderen; - 1 x p.jr. 5 % gras vegen bij opp. >2000 m2; - 1 x p.jr. 100 % rollen bij opp. >2000m2; - 1 x p.jr. 50 % organische korel bemesten; - 1 x p.jr. 7 % grasveld herstellen, grond aanvullen.
	grasveld talud (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 22 x p.jr. 100 % maaien; - 11 x p.jr. 5 % van de oppervlakte obstakelmaaien; - 1 x p.jr. 10 % blad verwijderen; - 1 x p.jr. 5 % gras vegen bij opp. >2000 m2; - 1 x p.jr. 7 % grasveld herstellen, grond aanvullen
	grasveld, evenemententerrein (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 22 x p.jr. 100 % maaien; - 11 x p.jr. 1 % van de oppervlakte obstakelmaaien; - 1 x p.jr. 10 % blad verwijderen; - 1 x p.jr. 5 % gras vegen bij opp. >2000 m2; - 1 x p.jr. 100 % topbeluchten en rollen; - 1,5 x p.jr. 100 % organische korrel bemesting; - 1 x p.jr. 8 % grasveld herstellen, grond aanvullen.
	grasveld op trambaan (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 22 x p.jr. 100 % maaien; - 11 x p.jr. 5 % van de oppervlakte obstakelmaaien; - 1 x p.jr. 50 % blad verwijderen; - 1 x p.jr. 7 % grasveld herstellen, grond aanvullen.
	grasveld met drainage (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - zie grasveld vlak. Extra werkzaamheden: - 1/3 x p.jr. 100 % doorgespoten; - 1/3 x p.jr. 100 % controle putten schoonmaken; - 1 x p.jr. 10 % grond afgraven, bezanden, inzaaien.
	grasveld met bollen vlak (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % loof van de bollen maaien, afvoeren; - 19 x p.jr. 100 % maaien; - 10 x p.jr. 5 % van de oppervlakte obstakelmaaien; - 1 x p.jr. 10 % blad verwijderen; - 1 x p.jr. 50 % org. korrel bemesting, t.b.v. grasveld; - 1 x p.jr. 50 % org. korrel bemesting, t.b.v. bollen; - 1 x p.jr. 7 % grasveld herstellen en grond aanvullen; - 1 x p.jr. 7 % bollen inboetten.
	grasveld met bollen talud (m2)	<ul style="list-style-type: none"> - zie grasveld met bollen vlak.
	grasveld harde rand (m1)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % randsteken; - 4 x p.jr. 100 % randknippen.
	grasveld zachte rand siergroen (m1)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % randsteken; - 4 x p.jr. 100 % randknippen.
	grasveld waterrand (m1)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 6 x p.jr. 100 % bijmaaien (0,5 m breed); - 6 x p.jr. 100 % maaisel afruimen en slootvissen.
	grasveld rand obstakel (m1)	<ul style="list-style-type: none"> - 6 x p.jr. 100 % bijmaaien

Hoofdgroep cultuurlijke kruidachtige vegetatie		
Groep	Werkpakket	Onderhoud
ruiggrasveld	ruiggrasveld, vlak (m2)	- 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 6 x p.jr. 100 % maaien; - 1 x p.jr. 100 % maaisel afvoeren (na 1 ^e ronde); - 1 x p.jr. 7 % grasveld, herstellen en grond aanvullen; - 6 x p.jr. obstakels maaien, 5 % van de oppervlakte.
	ruiggrasveld, talud (m2)	- zie ruiggrasveld vlak
	ruiggrasveld, parkeerplaats (m2)	- 7 x p.jr. 100 % maaien; - 1 x p.jr. 10 % parkeerplaats herstel.
	ruiggrasveld, harde rand (m1)	- 6 x p.jr. 100 % rand maaien; - 6 x p.jr. 100 % maaisel verwijderen;

Hoofdgroep natuurlijke kruidachtige vegetatie		
Groep	Werkpakket	Onderhoud
berm (2 keer per jaar maaien)	berm, vlak (m2)	- 2 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 2 x p.jr. 100 % maaien; - 2 x p.jr. obstakels maaien 5% van de oppervlakte. - 2 x p.jr. 100 % wiersen en maaisel verwijderen; - 1 x p.jr. 2 % berm herstel, inclusief grond aanvullen.
	berm, talud (m2)	- zie berm vlak
	berm, beschermde soorten (m2)	- zie berm vlak
	berm, trambaan (m2)	- 2 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 2 x p.jr. 100 % maaien; - 2 x p.jr. obstakels maaien 5% van de oppervlakte; - 2 x p.jr. 100 % wiersen en maaisel verwijderen; - 1 x p.jr. 2 % berm herstel, inclusief grond aanvullen.
	berm, harde rand (m1)	- 2 x p.jr. 100 % rand maaien; - 2 x p.jr. 100 % maaisel afvoeren.
	berm, waterrand (m1)	- 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 2 x p.jr. 100 % rand maaien; - 2 x p.jr. 100 % maaisel afruimen incl. slootvissen.
weide (1 keer per jaar maaien)	weide, vlak (m2)	- 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % maaien; - 1 x p.jr. obstakels maaien, 5% van de oppervlakte; - 1 x p.jr. 100 % wiersen en maaisel verwijderen;
	weide, talud (m2)	- zie weide vlak.
	weide, moeras (m2)	- 1 x p.jr. 50 % stenen en takken verwijderen; - 1 x p.jr. 50 % handmatig rietmaaien; - 1 x p.jr. 50 % maaisel afvoeren.
	weide, rietkraag (m2)	- 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x p.jr. 50 % machinaal rietmaaien; - 1 x p.jr. 50 % handmatig maaien; - 1 x p.jr. 100 % maaisel afvoeren.
	weide, harde rand (m1)	- 1 x p.jr. 100 % rand maaien; - 1 x p.jr. 100 % maaisel afvoeren.
	weide, waterrand (m1)	- 1 x p.jr. 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x p.jr. 100 % rand maaien; - 1 x p.jr. 100 % maaisel afruimen incl. slootvissen.

ruigte (minder dan 1 keer per jaar maaien)	ruigte, 1 x per 2 jaar (m2)	- 1 x per 2 jaar 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x per 2 jaar 100 % maaien; - 1 x per 2 jaar obstakels maaien, 5% van de opp.; - 1 x per 2 jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen; - 1 x per 2 jaar 100 % zaailingen, opschot verwijderen.
	ruigte, drassig 1 x per 2 jaar (m2)	- 1 x per 2 jaar 100 % maaien, 10 cm boven waterpeil; - 1 x per 2 jaar 100 % maaisel verwijderen; - 1 x per 10 jaar 100 % riet uitkrabben; - 1 x per 10 jaar 100 % maaisel afluimen; - 1 x per 2 jaar 100 % zaailingen, opslag verwijderen.
	ruigte, 1 x per 5 jaar (m2)	- 1 x per 5 jaar 100 % stenen en takken verwijderen; - 1 x per 5 jaar 100 % maaien; - 1 x per 5 jaar obstakels maaien, 5 % van de opp.; - 1 x per 5 jaar 100 % wiersen en maaisel verwijderen; - 1 x per 5 jaar 100 % zaailingen, opslag verwijderen;
	ruigte, 1 x per 10 jaar (m2)	- 1 x per 10 jaar 100 % maaien
	ruigte, niet maaien, Helm (m2)	- 1 keer in de 1 jaar wordt 2 % ingeplant

Bijlage 3: wijzigingen op definitief rapport na juli 2017

- Werkpakket weidemoeras inhoudelijk aangepast naar 50% maaien en afvoeren.
- Werkpakket weide drassige rand verwijderd.

Bijlage 4: voorgestelde wijzigingen juli 2017

- Boompalen weghalen na 15 jaar?
- GISIB aanpassen, werkpakket fijne sierheesters waterrand verwijderen.

Bijlage 5: Onderhoud werkpakketten bomen

Onderhoud werkpakketten van bomen

Omschrijving	Boom met losse kroon (verharding, gras, beplanting)	Boom opgekroond	Boom met snoeivorm	Boom met trambaansnoei	Boom met gevelsnoei	Boom met monumentaalsnoei	Bijzonderheden
Code	N11, N21, N31	N12, N22, N33	N13, N23, N33	N14, N24, N34	N16, N26, N36	N15, N25, N35	
Streefbeeld - kenmerken	voldoende takvrije stam (maximaal 4 meter), kroon heeft natuurlijke vorm en wordt niet gesnoeid	voldoende takvrije stam (minimaal 4 meter), kroon aanpassen aan omgeving	voldoende takvrije stam, takken van de kroon tot gesteltakken verwijderen	voldoende takvrije stam (minimaal 6 meter), kroon aanpassen aan trambaan	voldoende takvrije stam (minimaal 4 meter), kroon aanpassen aan gevel	oude vitale boom met een bijzondere uitstraling door omvang, leeftijd en standplaats	
Frequentie per jaar	frequentie	frequentie	frequentie	frequentie	frequentie	frequentie	
Onderhoud							
Boompalen en banden controleren bij jonge bomen	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	zie overzicht boomgrootteklasse
Boompalen en banden herstellen bij jonge bomen (aanname 20%)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	zie overzicht boomgrootteklasse
Boompalen en banden verwijderen bij bomen 15 jaar en ouder	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
BVC-controle van halfwas en volwassen bomen	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	apart budget
Onkruidvrij houden van bomen met boomkrans	5x per jaar	5x per jaar	5x per jaar	5x per jaar	5x per jaar	5x per jaar	
Bestrating herstellen n.a.v. verzakking van plantplaats (bepaald percentage)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Bodemverbetering van bomen ouder dan 15 jaar (bepaald percentage)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Eenvoudige verzorging van alle bomen (aanname 10%)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Dode bomen (bovengronds) jonger dan 30 jaar verwijderen (aanname 1%)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Dode bomen (bovengronds) ouder dan 30 jaar verwijderen (aanname 3%)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Stam- en wortelschot verwijderen bij bomen 0 - 15 jaar (aanname 45%)	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	1x per jaar	
Stam- en wortelschot verwijderen bij bomen 15 jaar en ouder (aanname 45%)	2x per jaar	2x per jaar	2x per jaar	2x per jaar	2x per jaar	2x per jaar	voornamelijk bij specifieke soorten
Begeleidingsnoei met stokzaag vanaf de grond bij jonge bomen	1x per 2 jaar						zie overzicht boomgrootteklasse
Snoeien met stokzaag vanaf de grond bij halfwas bomen	1x per 5 jaar						zie overzicht boomgrootteklasse
Snoeien met stokzaag vanaf de grond bij volwassen bomen	1x per 8 jaar						zie overzicht boomgrootteklasse
Snoeien met hoogwerker, boom 0 - 15 jaar		1x per 2 jaar	1x per 2 jaar		1x per 2 jaar		
Snoeien met hoogwerker, boom 15 - 30 jaar		1x per 4 jaar					
Snoeien met hoogwerker, boom 15 jaar en ouder			1x per 3 jaar		1x per 3 jaar		
Snoeien met hoogwerker, boom 30 jaar en ouder		1x per 6,6 jaar				1x per 5 jaar	
Snoeien ('s nachts) met hoogwerker, boom 0 - 15 jaar				1x per 2 jaar			
Snoeien ('s nachts) met hoogwerker, boom 15 jaar en ouder				1x per 3 jaar			
Extra onderzoek bij 10% van de bomen						1x per jaar	
Plaatsen van ankers bij 1% van de bomen						1x per jaar	

Boomgrootteklasse	Jong	Halfwas	Volwassen	Bijzonderheden
1e grootte	0 - 15 jaar	15 - 30 jaar	30 jaar en ouder	Populieren en wilgen moeten ondanks dat het bomen van de 1e grootte zijn, worden gezien als bomen van de 3e grootte, gezien het gevaar wat ze eerder kunnen opleveren.
2e grootte	0 - 15 jaar	15 - 25 jaar	25 jaar en ouder	
3e grootte	0 - 10 jaar	10 - 20 jaar	20 jaar en ouder	

Bomen zonder werkpakket	Bijzonderheden
Code A40, boom is monumentaal particulier	
Code A41, boom is particulier	
Code N41, boom in houtsingel - budget zit bij werkpakket houtsingel oppervlakte	m.u.v. bomen die aan de paal staan of bomen dikker dan 25 cm diameter
Code N42, boom in bos - budget zit bij werkpakket natuur- of parkbos	m.u.v. bomen die om veiligheidsredenen moeten worden onderzocht

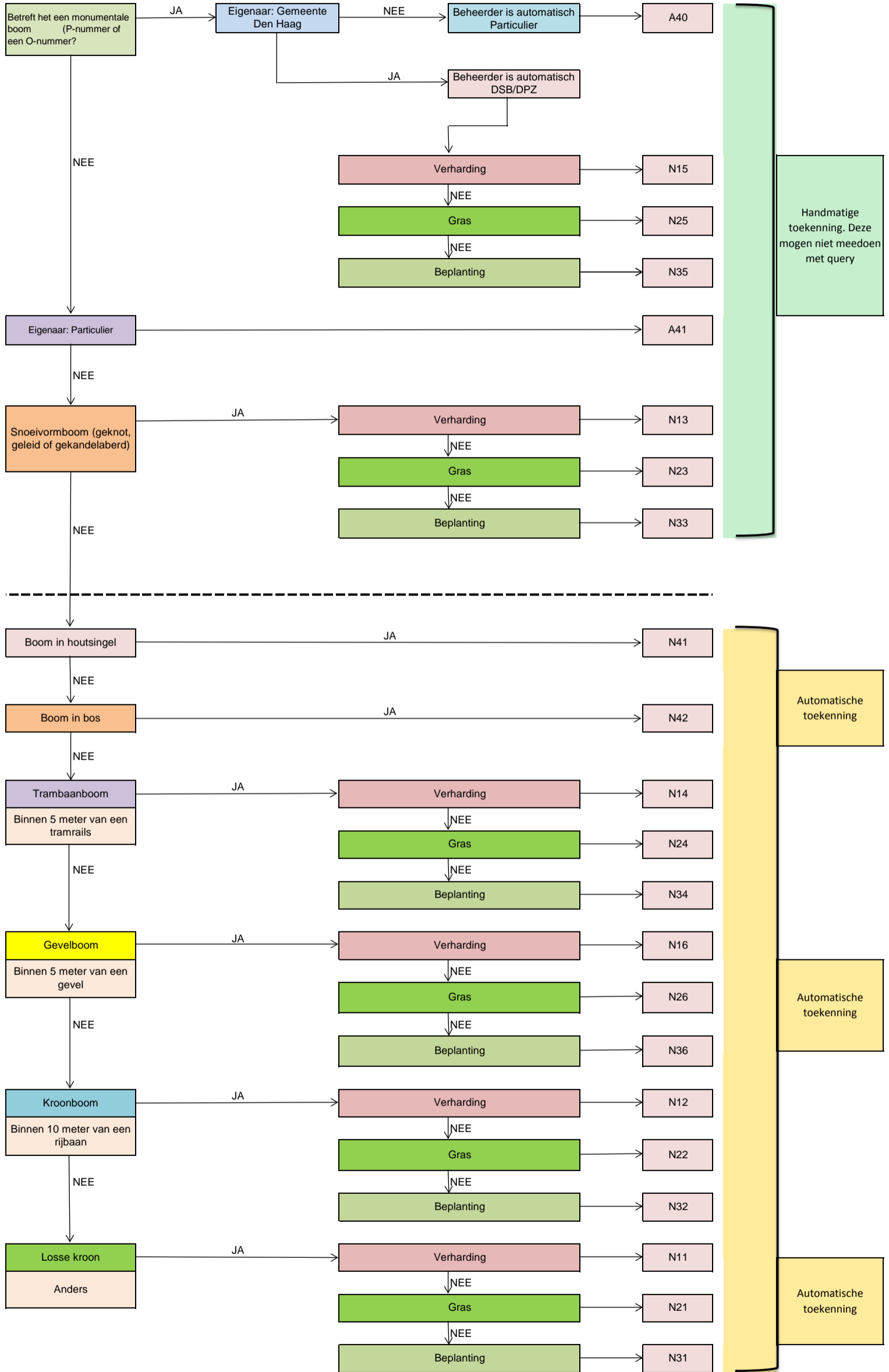
documenteigenaar: Jeroen Odijk
 versie: januari 2018

Bijlage 6: Onderhoud werkpakketten verhoude beplanting

Bijlage 7: Onderhoud werkpakketten grasachtige vegetaties

Bijlage 8: Beslisboom (automatische) toekenning werkpakketten bomen

Beslisboom (automatische) toekenning werkpakketten

Handmatige toekenning. Deze mogen niet meedoen met query

Automatische toekenning

Automatische toekenning

Automatische toekenning